

ISONKYRÖN

**LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINTISUUNNITELMA
2018- 2022**

SISÄLLYS

1. JOHDANTO	4
2 LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINTISUUNNITELMAN LAATIMINEN ISOSSAKYRÖSSÄ	5
3 LASTEN JA NUORTEN KASVUOLOLOT JA HYVINVOINNIN TILA	6
3.1 Väestö ja elinolot	6
3.2 Työllisyys ja toimeentulo	8
3.2.1 Toimeentulotuki	10
3.3 Kouluterveydenhuollon kyselyt ja terveystalveluja kuvaavat indikaattorit	11
3.3.1 Kouluterveydenhuollon kysely 2017 4.-5. -luokkalaisille	11
3.3.2 Kouluterveydenhuollon kysely 2017 8.-9. -luokkalaisille	14
3.3.3 Kouluterveydenhuollon kyselyt 2016 lukion 1- ja 2 -luokkien opiskelijoille	18
3.3.4 Lasten ja nuorten terveystalveluja kuvaavia indikaattoreita	19
3.4 Urheiluseuroille suunnatut kyselyt	20
4 LASTEN JA NUORTEN SEKÄ PERHEIDEN PERUSPALVELUT	21
4.1 Terveystalvelut	21
4.1.1 Äitiys- ja lastenneuvola	21
4.1.2 Kouluterveydenhuolto	21
4.1.3 Suuterveydenhuolto	22
4.2 Varhaiskasvatus	22
4.2.1 Aamu – ja iltpäivätoiminta	23
4.3 Koulutuspalvelut	23
4.3.1 Esiopetus	23
4.3.2 Perusopetus	23
4.3.3 Lukio	25
4.4 Nuoriso- ja liikuntatoimi	26
4.4.1 Nuorisovaltuusto	26
4.5 Kirjastopalvelut	27

4.6 Kulttuuripalvelut.....	27
4.7 Asuntotilanne.....	28
5 LASTEN JA NUORTEN SEKÄ PERHEIDEN ENNALTAEHKÄISEVÄT PALVELUT	29
5.1 Lapsiperheiden kotipalvelutyö	29
5.2 Nuorisokuraattori.....	29
5.3 Oppilashuolto.....	29
5.4 Etsivä nuorisotyö.....	30
5.5 Terveyskeskuspsykologi.....	30
6 LASTEN JA NUORTEN SEKÄ PERHEIDEN KORJAAVAT PALVELUT	31
6.1 Lapsi- ja perhekohtainen lastensuojelu ja sosiaalihuoltolain mukainen palvelu	31
6.2 Psykiatriset palvelut.....	32
6.3 Päihdehoito.....	33
7 URHEILUSEURAT, JÄRJESTÖT JA SEURAKUNTA.....	34
7.1 Urheiluseurat ja järjestöt.....	34
7.2 Seurakunnan lapsi- ja nuorisotyö	34
8 LAPSI- JA PERHEKOHTAISEN LASTENSUOJELUTYÖN NYKYTILA	35
9 HYVINVOINTISUUNNITELMAN VISIO JA STRATEGISET TAVOITTEET	36
9.1 Visio.....	36
9.2 Strategiset tavoitteet.....	36
10 SUUNNITELMAN PÄÄTÖKSENTEKO JA SEURANTA.....	43
LÄHTEET.....	44

1. JOHDANTO

Lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi sekä lastensuojelun järjestämiseksi ja kehittämiseksi on kunnan tai useamman kunnan yhdessä laadittava kunnan tai kuntien toimintaa koskeva lastensuojelun suunnitelma (Lastensuojelulaki 417/2007, 12§). Lastensuojelun suunnitelma hyväksytään kunnanvaltuustossa ja tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa. Suunnitelma sisältää kunnan talousarvion ja taloussuunnitelman laadinnan kannalta keskeistä tietoa. Suunnitelman sisältö tulee huomioida laadittaessa kuntalain mukaista talousarviota (Kuntalaki 365/1995). Suunnitelma on sekä strateginen että konkreettinen työväline lasten ja nuorten hyvinvointityön toteuttamiseen. Suunnitelma on lakisääteinen väline ohjata, johtaa ja kehittää lasten ja nuorten hyvinvointityötä kunnassa. Se on jatkossa osa kunnan vakiintunutta toiminnan suunnittelun, toteuttamisen sekä arvioinnin vuosirytmiiä. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmassa lapsilla ja nuorilla tarkoitetaan 0-21-vuotiaita.

Suunnitelman tulee sisältää suunnittelukaudelta tiedot:

- 1) lasten ja nuorten kasvuoloista sekä hyvinvoinnin tilasta;
- 2) lasten ja nuorten hyvinvointia edistävästä sekä ongelmia ehkäisevistä toimista ja palveluista;
- 3) lastensuojelun tarpeesta kunnassa;
- 4) lastensuojeluun varattavista voimavaroista;
- 5) lastensuojelulain mukaisten tehtävien hoitamiseksi käytettävissä olevasta lastensuojelun palvelujärjestelmästä;
- 6) yhteistyön järjestämisestä eri viranomaisien sekä lapsille ja nuorille palveluja tuottavien yhteisöjen ja laitosten välillä; sekä
- 7) suunnitelman toteuttamisesta ja seurannasta.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman tarkoituksena on:

- Antaa kuntapäätäjille ja palveluiden käytännön toteuttajille aiempaa parempi kokonaisnäkökulma lasten ja nuorten kasvuoloista sekä käytössä olevista ja tarvittavista voimavaroista.
- Toteutua prosessina, joka tehdään yhteistyössä eri hallinto- ja ammattikuntien edustajien kanssa kuullen asiakkaita sekä järjestöjen ja muiden yhteisöjen kokemuksia ja näkemyksiä.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma ylittää hallintokuntien rajat ja kattaa laajasti lasten ja nuorten sekä heidän perheidensä hyvinvointiin liittyvät palvelut. Hyvinvointisuunnitelman tavoitteena on kehittää lastensuojelua siten, että se vastaa paremmin kunnassa asuvien lasten ja nuorten tarpeisiin sekä tukee vanhempia, huoltajia ja muita lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaavia henkilöitä. Suunnitelman on oltava lapsilähtöinen, eli toiminnan keskiössä on lasten ja lapsiperheiden hyvinvoinnin lisääminen.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on tärkeä lastensuojelutyön laadun, asiakkaiden oikeusturvan ja tasa-arvon seuraamisen sekä toteuttamisen väline. Konkretisoitu suunnitelma sisältää kannanottoja lastensuojelun palvelujen saatavuuteen ja rakenteisiin. Tässä hyvinvointisuunnitelmassa pidetään tärkeänä ennaltaehkäisevää lastensuojelutyötä. Hyvin

toimivat peruspalvelut ja ennaltaehkäisevät palvelut ovat ensisijaisia lasten ja nuorten hyvinvoinnin perustan rakentajina. Korjaavien palveluiden tarve vähenee, kun edellä mainitut palvelut ovat kunnossa. Selkeät lasten ja nuorten palvelurakenteet helpottavat vanhempia sekä lasten ja nuorten parissa työskenteleviä henkilöitä ohjaamaan lapset ja nuoret saamaan tarvitsemiaan palveluja. On myös tärkeää, että viranomaisilla on rohkeutta ottaa puheeksi huoli lasten ja vanhempien kanssa sekä tarvittaessa tehdä yhdessä vanhempien kanssa lastensuojelupyyntö tai lastensuojeluilmoitus avun ja tuen tarpeessa olevasta lapsesta tai nuoresta lastensuojeluun.

2 LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINTISUUNNITELMAN LAATIMINEN ISOSSAKYRÖSSÄ

Isonkyrön kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmassa lasten ja nuorten palvelujen tilasta on saatu tietoa olemassa olevien tilastotietojen perusteella (SOTKANet, kouluterveydenhuoltokysely, TE-toimisto), lasten ja nuorten parissa työskentelevien kokemuksia kuulemalla, harrastustoimintojen vetäjille suunnatulla kyselyllä sekä tukioppilaille ja rippikouluikäisille suunnatulla kyselyllä. Huomioitavaa on, että valtaosa isokyröläisistä lapsista ja nuorista voi hyvin. Hyvinvointisuunnitelmaan koottu tieto osoittaa kuitenkin sen, että isokyröläisten lasten ja nuorten hyvinvoinnissa on myös riskitekijöitä, joiden ehkäisemiseksi tulee tehdä suunnitelmallista työtä.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmassa palveluiden keskiössä ovat peruspalvelut ja ennaltaehkäisevä työ. Lastensuojelussa on painopisteenä lastensuojelun avohuolto. Tavoitteena on, että Isossakyrössä ei olisi tarvetta sijaishuoltoon vaan yhteistyöllä lasten, nuorten, vanhempien ja palveluiden tuottajien kanssa saadaan lisättyä lasten ja nuorten hyvinvointia. Lasten ja nuorten hyvinvoinnin perustana ovat hyvät, kaikille kohdentuvat peruspalvelut, joiden lisäksi tarvitaan ehkäiseviä ja korjaavia palveluja.

Peruspalveluiden tavoitteena on edistää lasten kasvua ja kehitystä. Peruspalveluja ovat esim. äitiys- ja lastenneuvola, kouluterveydenhuolto, varhaiskasvatus, koulutuspalvelut, nuorisotyön palvelut sekä kulttuuri-, kirjasto- ja liikuntapalvelut.

Ehkäisevien palvelujen tavoitteena on tukea lasten kasvua. Ehkäiseviä, varhaisen tuen palveluita ovat Isossakyrössä esim. kotipalvelu, erityislastentarhanopettaja, terveyskeskuspsykologi, nuorisokuraattori, etsivä nuorisotyö ja oppilashuolto. Ennaltaehkäisevät palvelut ovat matalan kynnyksen palveluja, joihin peruspalvelujen työntekijät tai perheet itse voivat ottaa yhteyttä.

Korjaavien palvelujen tavoitteena on kartoittaa lapsen kasvussa ja kehityksessä ilmenneet riskitekijät ja järjestää lapselle tarpeelliset palvelut ongelmien poistamiseksi ja lapsen hyvinvoinnin varmistamiseksi. Korjaaviin palveluihin kuuluvat lapsi- ja perhekohtainen lastensuojelu (avo-, sijais- ja jälkihuolto), psykiatriset palvelut ja päihdehoito.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman laatimisesta on vastannut Isonkyrön nuorisotoimen monialainen työryhmä. Ensimmäinen hyvinvointisuunnitelma laadittiin vuosille 2014-2018 ja se on hyväksytty kunnanvaltuustossa 28.4.2014.

3 LASTEN JA NUORTEN KASVUOLOT JA HYVINVOINNIN TILA

Lastensuojelusuunnitelman tulee lastensuojelulain mukaan sisältää tiedot lasten ja nuorten kasvuoloista ja hyvinvoinnin tilasta. Lasten ja nuorten hyvinvointityön tulee olla suunnitelmallista ja pitkäjänteistä ollakseen vaikuttavaa. Suunnitelmallisen työn perustana on kattava ja luotettava tieto lasten ja nuorten hyvinvoinnista ja elinoloista sekä hyvinvoinnin riskitekijöistä.

Hyvinvointia voidaan kuvata indikaattoreilla, jotka kuvaavat mm. väestörakennetta, väestön elinoloja, elinympäristöä, terveyttä ja sairastavuutta, elämäntapoja ja elämänhallintaa sekä hyvinvointipalvelujen toimivuutta.

3.1 Väestö ja elinolot

Isonkyrön väkiluku on hitaasti laskemaan päin. Isonkyrön kunnan väkiluku oli vuonna 2010 4959 asukasta. Vuonna 2014 väkiluku oli 4848 asukasta ja vuonna 2016 4748 asukasta. Vuodesta 2010 asukasluku on laskenut hieman yli 200 asukkaalla.

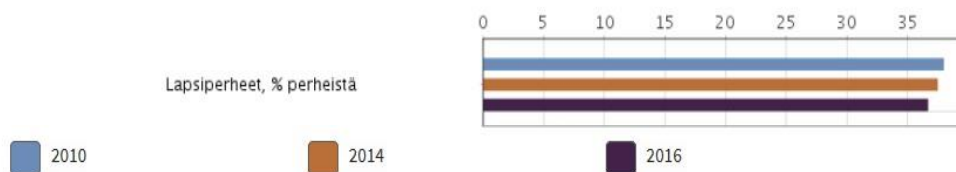
Isokyröläisten lasten lukumäärät vuonna 2014 ja 2016

Ikä	2014	2016
0-4	265 (5,4% väestöstä)	245 (5,2% väestöstä)
5-9	296 (6,1% väestöstä)	272 (5,7% väestöstä)
10-14	276 (5,6% väestöstä)	295 (6,2% väestöstä)
15-19	271 (5,5% väestöstä)	271 (5,7% väestöstä)
	Väestö 4848	Väestö 4748

Taulukko 1.

Lähde: SOTKANetin indikaattoripankki

Lapsiperheiden osuus on pienentynyt hieman joka vuosi Isossakyrössä. Sama ilmiö on koko Suomessa.

Kaavio 1.

Lähde: SOTKANetin indikaattoripankki

Yksinhuoltajaperheiden osuus on laskenut Isossakyrössä, kun vastaavasti koko maassa yksinhuoltajaperheiden osuus on noussut. Luvut ovat alle maan keskiarvon.

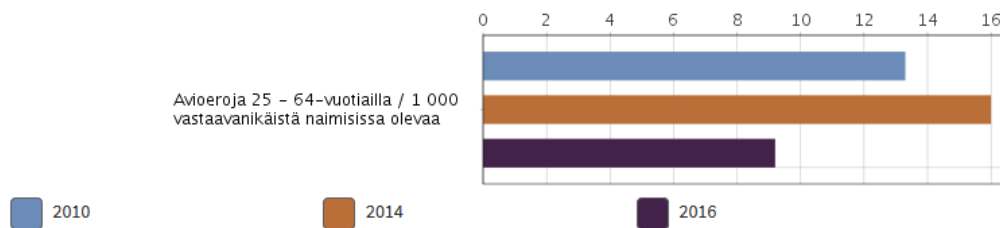
	Vuosi	2010	2014	2016
Yhden vanhemman perheet, % lapsiperheistä	Koko maa	20,2	20,8	21,6
	Isokyrö	16,1	15,6	13,2

Taulukko 2.

Lähde: SOTKANetin indikaattoripankki

Avioerojen määrä on kasvanut vuodesta 2010 vuoteen 2016 koko maassa. Isossakyrössä avioerojen määrä kasvoi vuoteen 2014 mennessä, mutta on laskenut huomattavasti vuoteen 2016 mennessä.

Avioeroja 25 - 64-vuotiailla / 1 000 vastaavanikäistä naimisissa olevaa

Kaavio 2.

Lähde: SOTKANetin indikaattoripankki

Tilastokeskuksen ennusteen mukaan Isonkyrön asukasluku laskee vuoteen 2025 mennessä lähes sadalla henkilöllä.

Tilastoverailun perusteella voi päätellä, että peruskoulun ja keskiasteenkoulutuksen jälkeen merkittävä osa nuorista muuttaa pois Isostakyröstä. Lapsiväestön kehitys tulisi saada tulevina vuosina kääntymään positiiviseksi ja kunta muuttovoittoiseksi. Kunnan toimintastrategiassa korostetaan mm. hyviä kouluja ja joustavaa päivähoidoa. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman tavoitteena on kehittää Isonkyrön kuntaa edelleen lapsiystävälliseksi kunnaksi.

Vaikka työttömyysaste oli Isossakyrössä koko 2000- luvun alempi kuin keskimäärin koko maassa, huomioitavaa on, että Isossakyrössä on pienituloisia perheitä noin yksi prosenttiyksikkö enemmän kuin koko maassa keskimäärin.

Väestöennuste 2015 muuttujina Alue, Vuosi, Sukupuoli ja Väestönmuutos

	Molemmat sukupuolet
	Väkiluku
Isokyrö	
2025	4 637

Taulukko 3.

Lähde: Tilastokeskus

3.2 Työllisyys ja toimeentulo

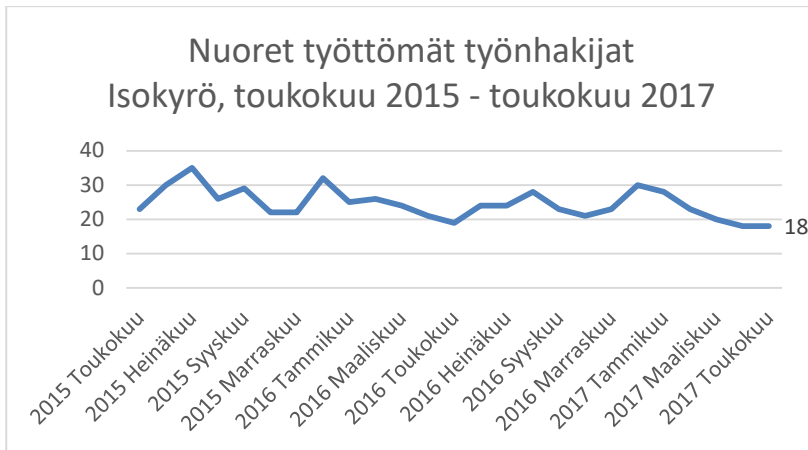
Nuorisotyöttömyysaste on Isossakyrössä ollut muutaman prosenttiyksikön alhaisempi kuin koko maassa keskimäärin kymmenen vuoden ajanjaksolla. Vuonna 2010 nuorisotyöttömyysaste oli 2,4 prosenttia alempi kuin maassa keskimäärin. Vuonna 2014 työttömänä työnhakijana 18- 24 vuotiaita oli 24 henkilöä. Sama lukumäärä oli vuonna 2016. Alkuvuoden 2017 aikana nuorten työttömien työnhakijoiden määrä on laskenut ollen toukokuussa 2017 18 henkilöä.

		2010	2014	2016
Nuorisotyöttömät, % 18 – 24 vuoti- aasta työvoimasta	Koko maa	13	16	17
	Isokyrö	10,6	13,9	13,3

Taulukko 4

Lähde: SOTKANetin indikaattoripankki

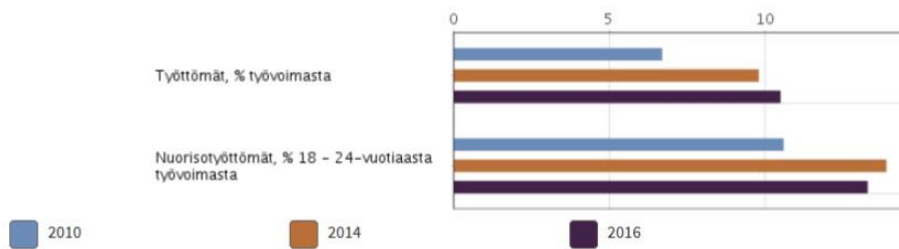

Kaavio 3

Lähde: TE-toimisto

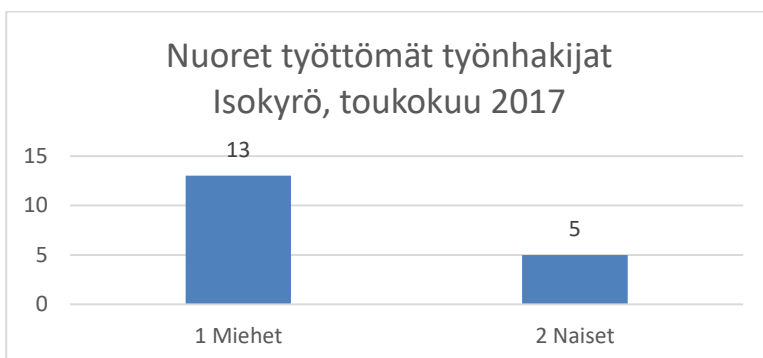
Nuorisotyöttömyys on kasvanut pääsääntöisesti koko maassa. Isossakyrössä nuorisotyöttömyys on ollut vuosina 2010- 2016 alle maan keskiarvon.

Kaavio 4

Lähde: SOTKANetin indikaattoripankki

Nuorista työttömistä työnhakijoista selkeästi suurempi osuus on nuoria miehiä. Toukokuun 2017 18 nuoresta työttömästä työnhakijasta 72% oli miehiä.

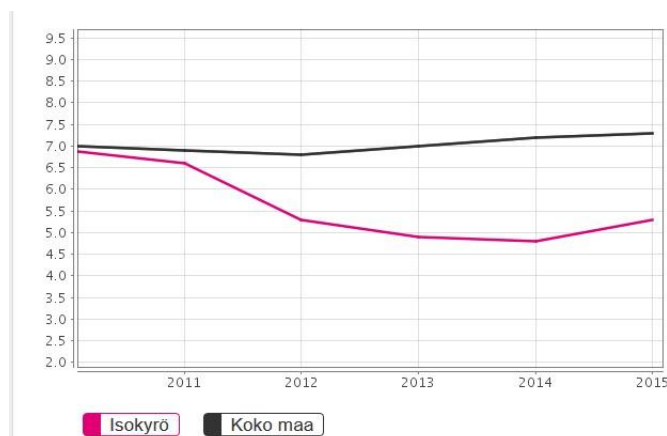
Kaavio 5

Lähde: TE-toimisto

TE-keskuksen mukaan ammatillisen koulutuksen puuttuminen on yleisin syy nuorisotyöttömyyteen. 1.1.2013 tuli voimaan nuorisotakuu. Nuorisotakuu tarjoaa alle 25-vuotiaille sekä alle 30-vuotiaille vastavalmistuneille koulutus-, työkokeilu-, työpaja- tai työpaikan kolmen kuukauden sisällä työttömäksi ilmoittautumisesta. Nuorisotakuuseen kuuluu myös koulutustakuu, joka takaa jokaiselle juuri peruskoulunsa päättäneelle koulutuspaikan. Koulutuksesta ulkopuolelle jääneitä isokyröläisiä 17- 24- vuotiaita vastaavanikäisistä oli vuonna 2009 8,3 prosenttia, kolme prosenttia vähemmän kuin koko maassa keskimäärin. Koulutuksen ulkopuolelle jääneiden määrä on Isossakyrössä viiden vuoden aikajanaalla laskeutunut tasaisesti. Vuonna 2013 vuosiluokilla 0-6 oli 393 oppilasta ja yläkoulussa 195 oppilasta. Isokyröläisistä yhdeksäsluokkalaisista jäi 1% ilman opiskelupaikkaa syksyllä 2013.

3.2.1 Toimeentulotuki

Kaavio 6 ilmaisee kalenterivuoden aikana toimeentulotukea saaneiden henkilöiden osuuden prosentteina väestöstä. Väestötietona käytetään vuoden viimeisen päivän tietoa.

Lähde: Terveiden ja hyvinvoinninlaitos (THL)

Kaavio 6

3.3 Kouluterveydenhuollon kyselyt ja terveystalvuuja kuvaavat indikaattorit

3.3.1 Kouluterveydenhuollon kysely 2017 4.-5. -luokkalaisille

Vuonna 2017 valtakunnallinen kouluterveyskysely tehtiin Isonkyrön kunnan perusopetuksen 4.-5. -luokkalaisille. Kyselyyn vastanneita oli Isonkyrön alakouluissa keskimäärin 115 kpl. Alle on koottu joitain lasten ja nuorten hyvinvointiin liittyviä vastauksia.

Miten tyytyväinen olet elämääsi tällä hetkellä?

Vuonna 2017 tehdyn kouluterveydenhuoltokyselyn mukaan n. 87% isokyröläisistä 4.-5. – luokkalaisista on erittäin tyytyväinen tai melko tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä. Melko tyytymättömiä tai erittäin tyytymättömiä on 3,6% vastaajista.

		Sukupuoli: yhteensä	Pojat	Tytöt
Erittäin tyytyväinen elämäänsä, %	Onko tyytyväinen elämäänsä. Vastanneiden lkm.	112	61	51
	Onko tyytyväinen elämäänsä: erittäin tyytyväinen, %	54,5	54,1	54,9
	Onko tyytyväinen elämäänsä: melko tyytyväinen, %	32,1	34,4	29,4
	Onko tyytyväinen elämäänsä: ei tyytyväinen eikä tyytymätön, %	9,8	6,6	13,7
	Onko tyytyväinen elämäänsä: melko tyytymätön, %	2,7	3,3	2,0
	Onko tyytyväinen elämäänsä: erittäin tyytymätön, %	0,9	1,6	0,0

Taulukko 5

Lähde: Kouluterveyskysely 2017

Mitä mieltä olet terveydentilastasi?

Tulosten mukaan n. 86% isokyröläisistä 4.-5. –luokkalaisista kokee terveydentilansa erittäin hyväksi tai melko hyväksi. Melko huonoksi tai erittäin huonoksi kokee terveydentilansa 1,7% vastaajista.

		Sukupuoli: yhteensä	Pojat	Tytöt
Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai sitä huonommaksi, %	Koettu terveydentila. Vastanneiden lkm.	115	64	51
	Koettu terveydentila: erittäin hyvä, %	46,1	48,4	43,1
	Koettu terveydentila: melko hyvä, %	40,0	39,1	41,2
	Koettu terveydentila: keskinkertainen, %	12,2	10,9	13,7
	Koettu terveydentila: melko tai erittäin huono, %	1,7	1,6	2,0

Taulukko 6

Lähde: Kouluterveyskysely 2017

Tunnetko itsesi yksinäiseksi?

Kouluterveydenhuoltokyselyn mukaan n. 29% isokyröläisistä 4.-5. –luokkalaisista tuntee itsensä yksinäiseksi joskus tai usein, n. 71% ei tunne itseään yksinäiseksi ollenkaan. Pitkäaikainen yksinäisyys heikentää lasten ja nuoren elämänlaatua ja hyvinvointia, ja se on riskitekijä psyykkiselle ja fyysiselle terveydelle.

		Sukupuoli: yhteensä	Pojat	Tytöt
Tuntee itsensä usein yksinäiseksi, %	Tuntee itsensä yksinäiseksi. Vastanneiden lkm.	117	64	53
	Tuntee itsensä yksinäiseksi: ei ollenkaan, %	70,9	75,0	66,0
	Tuntee itsensä yksinäiseksi: joskus, %	24,8	21,9	28,3
	Tuntee itsensä yksinäiseksi: usein, %	4,3	3,1	5,7

Taulukko 7

Lähde: Kouluterveyskysely 2017

Oletko käyttänyt jotain tupakkatuotetta tai sähkösavuketta?

Tulokset kertovat lasten osuudesta (%), jotka ovat tupakoineet, nuuskanneet tai käyttäneet sähkötupakkaa ainakin kerran elämänsä aikana. Isokyröläisistä 4.-5. –luokkalaisista tytöistä yksikään ei ole käyttänyt mitään tupakkatuotteita. Kyselyyn vastanneista samanikäisistä pojista sen sijaan 7,9 % on käyttänyt tupakkaa vähintään kerran elämänsä aikana, 3,2 % on käyttänyt nuuskaa ja 11,1 % on käyttänyt sähkösavuketta. Kysymykseen vastanneita oli yhteensä 116 kpl, joista poikia oli 63 kpl.

		Sukupuoli: yhteensä	Pojat	Tytöt
Käyttänyt jotain tupakkatuotetta tai sähkösavuketta vähintään kerran, %	Tupakoinut vähintään kerran, %	4,3	7,9	0,0
	Nuuskanut vähintään kerran, %	1,7	3,2	0,0
	Käyttänyt sähkösavukkeita vähintään kerran, %	6,0	11,1	0,0

Taulukko 8

Lähde: Kouluterveyskysely 2017

Kuinka usein olet kokenut, että pitäisi viettää aikaa muualla kuin netissä?

Kyselyyn vastanneista 4.-5. –luokkalaisista yli 33% on kokenut hyvin tai melko usein, että pitäisi viettää aikaa muualla kuin netissä. Lähes 67% vastaajista ei ole kokenut usein tai ikinä, että aikaa pitäisi viettää muualla kuin netissä

		Sukupuoli: yhteensä	Pojat	Tytöt
Kokenut usein, että pitäisi viettää aikaa muutoin kuin netissä, %	Kokenut, että pitäisi viettää aikaa muutoin kuin netissä. Vastanneiden lkm.	114	62	52
	Kokenut, että pitäisi viettää aikaa muutoin kuin netissä: hyvin usein, %	16,7	21,0	11,5
	Kokenut, että pitäisi viettää aikaa muutoin kuin netissä: melko usein, %	16,7	16,1	17,3
	Kokenut, että pitäisi viettää aikaa muutoin kuin netissä: ei kovin usein, %	32,5	30,6	34,6
	Kokenut, että pitäisi viettää aikaa muutoin kuin netissä: ei koskaan, %	34,2	32,3	36,5

Taulukko 9

Lähde: Kouluterveyskysely 2017

Kuinka usein sinua on kiusattu koulussa?

Kiusaamista on esiintynyt vuoden 2017 terveyskyselyn mukaan 4-5 -luokkalaisilla. 53% vastaajista ei ole kiusattu lainkaan. n. 47% on kiusattu joskus eli useita kertoja viikossa, noin kerran viikossa tai harvemmin.

		Sukupuoli: yhteensä	Pojat	Tytöt
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, %	Kuinka usein kiusattu lukuvuoden aikana. Vastanneiden lkm.	117	64	53
	Kuinka usein kiusattu lukuvuoden aikana: useita kertoja viikossa, %	4,3	4,7	3,8
	Kuinka usein kiusattu lukuvuoden aikana: noin kerran viikossa, %	10,3	9,4	11,3
	Kuinka usein kiusattu lukuvuoden aikana: harvemmin, %	32,5	28,1	37,7
	Kuinka usein kiusattu lukuvuoden aikana: ei lainkaan, %	53,0	57,8	47,2

Taulukko 10

Lähde: Kouluterveyskysely 2017

Koko maahan verrattuna Isossakyrössä kiusaamista kokeneiden määrä on suurempi kuin koko maassa keskimäärin. Isossakyrössä kiusaamista on kokenut 47% vastaajista, kun koko maassa kiusaamista on kokenut n. 34,5% vastaajista.

		Sukupuoli: yhteensä	Pojat	Tytöt
Koulukiusattuna vähintään ker- ran viikossa, % KOKO MAA	Kuinka usein kiusattu lukuvuoden aikana. Vastanneiden lkm.	94 957	47 288	47 458
	Kuinka usein kiusattu lukuvuoden aikana: useita kertoja viikossa, %	2,7	3,1	2,3
	Kuinka usein kiusattu lukuvuoden aikana: noin kerran viikossa, %	4,5	5,0	4,1
	Kuinka usein kiusattu lukuvuoden aikana: harvemmin, %	27,3	29,7	24,9
	Kuinka usein kiusattu lukuvuoden aikana: ei lainkaan, %	65,4	62,2	68,7

Taulukko 11

Lähde: Kouluterveyskysely 2017

3.3.2 Kouluterveydenhuollon kysely 2017 8.-9. -luokkalaisille

Vuonna 2017 valtakunnallinen kouluterveyskysely tehtiin Isonkyrön kunnan perusopetuksen 8.-9. -luokkalaisille. Kyselyyn vastanneita oli Isonkyrön yläkoulussa keskimäärin 82 kpl. Alle on koottu joitain lasten ja nuorten hyvinvointiin liittyviä vastauksia.

Miten tyytyväinen olet elämääsi tällä hetkellä?

Vuonna 2017 tehdyn kouluterveydenhuoltokyselyn mukaan 79% isokyröläisistä 8.-9. – luokkalaisista on erittäin tyytyväinen tai melko tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä. Melko tyytymättömiä tai erittäin tyytymättömiä on 6,1% vastaajista. 4.-5. –luokkalaisiin vastaajiin verrattuna yläkoululaisten vastaajien tyytymättömyys omaan elämäänsä on kasvanut.

		Sukupuoli: yhteensä	Pojat	Tytöt
Erittäin tyytyväinen elämäänsä, %	Onko tyytyväinen elämäänsä. Vastanneiden lkm.	81	33	48
	Onko tyytyväinen elämäänsä: erittäin tyytyväinen, %	21,0	30,3	14,6
	Onko tyytyväinen elämäänsä: melko tyytyväinen, %	58,0	54,5	60,4
	Onko tyytyväinen elämäänsä: ei tyytyväinen eikä tyytymätön, %	14,8	9,1	18,8
	Onko tyytyväinen elämäänsä: melko tyytymätön, %	4,9	3,0	6,3
	Onko tyytyväinen elämäänsä: erittäin tyytymätön, %	1,2	3,0	0,0

Taulukko 12

Lähde: Kouluterveyskysely 2017

Mitä mieltä olet terveydentilastasi?

Tulosten mukaan 81,2% isokyröläisistä 8.-9. –luokkalaisista kokee terveydentilansa erittäin hyväksi tai melko hyväksi. Melko huonoksi tai erittäin huonoksi kokee terveydentilansa 5,9% vastaajista. 4.-5. –luokkalaisiin vastaajiin verrattuna ”huonoksi” tai ”melko huonoksi” terveydentilansa kokevien osuus on yläkoulukäisissä noussut ja ”erittäin hyväksi” tai ”melko hyväksi” kokevien laskenut.

		Sukupuoli: yhteensä	Pojat	Tytöt
Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, %	Koettu terveydentila. Vastanneiden lkm.	85	35	50
	Koettu terveydentila: erittäin hyvä, %	24,7	28,6	22,0
	Koettu terveydentila: melko hyvä, %	56,5	60,0	54,0
	Koettu terveydentila: keskinkertainen, %	12,9	8,6	16,0
	Koettu terveydentila: melko tai erittäin huono, %	5,9	2,9	8,0

Taulukko 13

Lähde: Kouluterveyskysely 2017

Tunnetko itsesi yksinäiseksi?

Kouluterveydenhuoltokyselyn mukaan 36,9% isokyröläisistä 8.-9. –luokkalaisista tuntee itsensä yksinäiseksi joskus tai usein, 2,4% tuntee itsensä yksinäiseksi jatkuvasti. 60,7% ei tunne itseään yksinäiseksi ollenkaan tai tuntee yksinäisyyttä hyvin harvoin. 4.-5. –luokkalaisiin vastaajiin verrattuna yläkoululaiset tuntevat itsensä useammin yksinäiseksi. Pitkäaikainen yksinäisyys heikentää lasten ja nuoren elämänlaatua ja hyvinvointia, ja se on riskitekijä psyykkiselle ja fyysiselle terveydelle.

		Sukupuoli: yhteensä	Pojat	Tytöt
Tuntee itsensä yksinäiseksi, %	Tunteeko itsensä yksinäiseksi. Vastanneiden lkm.	84	34	50
	Tunteeko itsensä yksinäiseksi: ei koskaan, %	34,5	44,1	28,0
	Tunteeko itsensä yksinäiseksi: hyvin harvoin, %	26,2	32,4	22,0
	Tunteeko itsensä yksinäiseksi: joskus, %	25,0	11,8	34,0
	Tunteeko itsensä yksinäiseksi: melko usein, %	11,9	8,8	14,0
	Tunteeko itsensä yksinäiseksi: jatkuvasti, %	2,4	2,9	2,0

Taulukko 14

Lähde: Kouluterveyskysely 2017

Tupakoitko päivittäin?

Tulokset kertovat nuorten osuudesta (%), jotka ovat tupakoineet päivittäin. Isokyröläisistä 8.-9. –luokkalaisista pojista 5,7% tupakoi päivittäin. Samanikäisistä tytöistä 4,3% tupakoi päivittäin.

	Sukupuoli: yhteensä	Pojat	Tytöt
Tupakoi päivittäin. Vastanneiden lkm.	82	35	47
polttaa tupakkaa päivittäin (%)	4,9	5,7	4,3

Taulukko 15

Lähde: Koulu-terveyskysely 2017

Kuinka usein käytät alkoholia?

Tulokset kertovat nuorten osuudesta (%), jotka ilmoittavat käyttävänsä alkoholia viikoittain, kuukausittain, harvemmin tai ei ollenkaan. Isokyröläisistä 8.-9. –luokkalaisista pojista 8,8% ja tytöistä 2% käyttävät alkoholia kerran viikossa tai useammin. Kerran tai pari kertaa kuukaudessa alkoholia käyttäviä on yhteensä n. 31,4%. Alkoholia ei käytä ollenkaan 41% 8.-9. –luokkalaisista.

		Sukupuoli: yhteensä	Pojat	Tytöt
Käyttää alkoholia viikoittain, %	Kuinka usein käyttää alkoholia. Vastanneiden lkm.	83	34	49
	Kuinka usein käyttää alkoholia: kerran viikossa tai useammin, %	4,8	8,8	2,0
	Kuinka usein käyttää alkoholia: pari kertaa kuukaudessa, %	15,7	14,7	16,3
	Kuinka usein käyttää alkoholia: noin kerran kuukaudessa, %	15,7	11,8	18,4
	Kuinka usein käyttää alkoholia: harvemmin, %	22,9	29,4	18,4
	Kuinka usein käyttää alkoholia: ei käytä alkoholia, %	41,0	35,3	44,9

Taulukko 16

Lähde: Koulu-terveyskysely 2017

Kuinka usein olet kokenut, että pitäisi viettää aikaa muualla kuin netissä?

Kyselyyn vastanneista 8.-9. –luokkalaisista 21,8 % on kokenut hyvin usein tai melko usein, että pitäisi viettää aikaa muualla kuin netissä. 78,2 % vastaajista ei ole kokenut kovin usein tai ikinä, että aikaa pitäisi viettää muualla kuin netissä. 4.-5.-luokkalaisiin vastaajiin verrattuna 8.-9. -luokkalaisten ”hyvin usein”- tai ”melko usein” -vastauksien osuus on pienempi ja ”ei kovin usein”- tai ”ei koskaan” -vastauksien osuus suurempi.

		Sukupuoli: yhteensä	Pojat	Tytöt
Kokenut usein, että pitäisi viettää aikaa muutoin kuin netissä, %	Kokenut, että pitäisi viettää aikaa muutoin kuin netissä. Vastanneiden lkm.	78	32	46
	Kokenut, että pitäisi viettää aikaa muutoin kuin netissä: hyvin usein, %	9,0	12,5	6,5
	Kokenut, että pitäisi viettää aikaa muutoin kuin netissä: melko usein, %	12,8	9,4	15,2
	Kokenut, että pitäisi viettää aikaa muutoin kuin netissä: ei kovin usein, %	41,0	40,6	41,3
	Kokenut, että pitäisi viettää aikaa muutoin kuin netissä: ei koskaan, %	37,2	37,5	37,0

Taulukko 17

Lähde: Koulu-terveyskysely 2017

Kuinka usein sinua on kiusattu koulussa?

Kiusaamista on esiintynyt vuoden 2017 terveystutkimuksen mukaan 8-9. -luokkalaisilla. 69% vastaajista ei ole kiusattu lainkaan, 31% vastaajista on kiusattu joko useita kertoja viikossa, noin kerran viikossa tai harvemmin. Verrattaessa 4.-5. -luokkalaisia vastaajia 8.-9. -luokkalaisiin vastaajiin ”ei lainkaan” kiusattujen osuus on yläkoulussa suurempi kuin 4.-5.-luokilla.

		Sukupuoli: yhteensä	Pojat	Tytöt
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, %	Kuinka usein kiusattu lukuvuoden aikana. Vastanneiden lkm.	84	35	49
	Kuinka usein kiusattu lukuvuoden aikana: useita kertoja viikossa, %	6,0	14,3	0,0
	Kuinka usein kiusattu lukuvuoden aikana: noin kerran viikossa, %	4,8	2,9	6,1
	Kuinka usein kiusattu lukuvuoden aikana: harvemmin, %	20,2	22,9	18,4
	Kuinka usein kiusattu lukuvuoden aikana: ei lainkaan, %	69,0	60,0	75,5

Taulukko 18

Lähde: Kouluterveyskysely 2017

Koko maahan verrattuna kiusaamista kokeneiden 8.-9. -luokkalaisten määrä Isossakyrössä on suurempi kuin koko maassa keskimäärin. Isossakyrössä kiusaamista on kokenut 31% kun koko maassa kiusaamista on kokenut n. 25,2% 8.-9. -luokkalaisista.

		Sukupuoli: yhteensä	Pojat	Tytöt
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % KOKO MAA	Kuinka usein kiusattu lukuvuoden aikana. Vastanneiden lkm.	72 825	35 754	36 651
	Kuinka usein kiusattu lukuvuoden aikana: useita kertoja viikossa, %	2,9	3,7	1,9
	Kuinka usein kiusattu lukuvuoden aikana: noin kerran viikossa, %	2,9	3,1	2,7
	Kuinka usein kiusattu lukuvuoden aikana: harvemmin, %	19,4	19,3	19,5
	Kuinka usein kiusattu lukuvuoden aikana: ei lainkaan, %	74,8	73,9	75,9

Taulukko 19

Lähde: Kouluterveyskysely 2017

3.3.3 Kouluterveydenhuollon kyselyt 2016 lukion 1- ja 2 -luokkien opiskelijoille

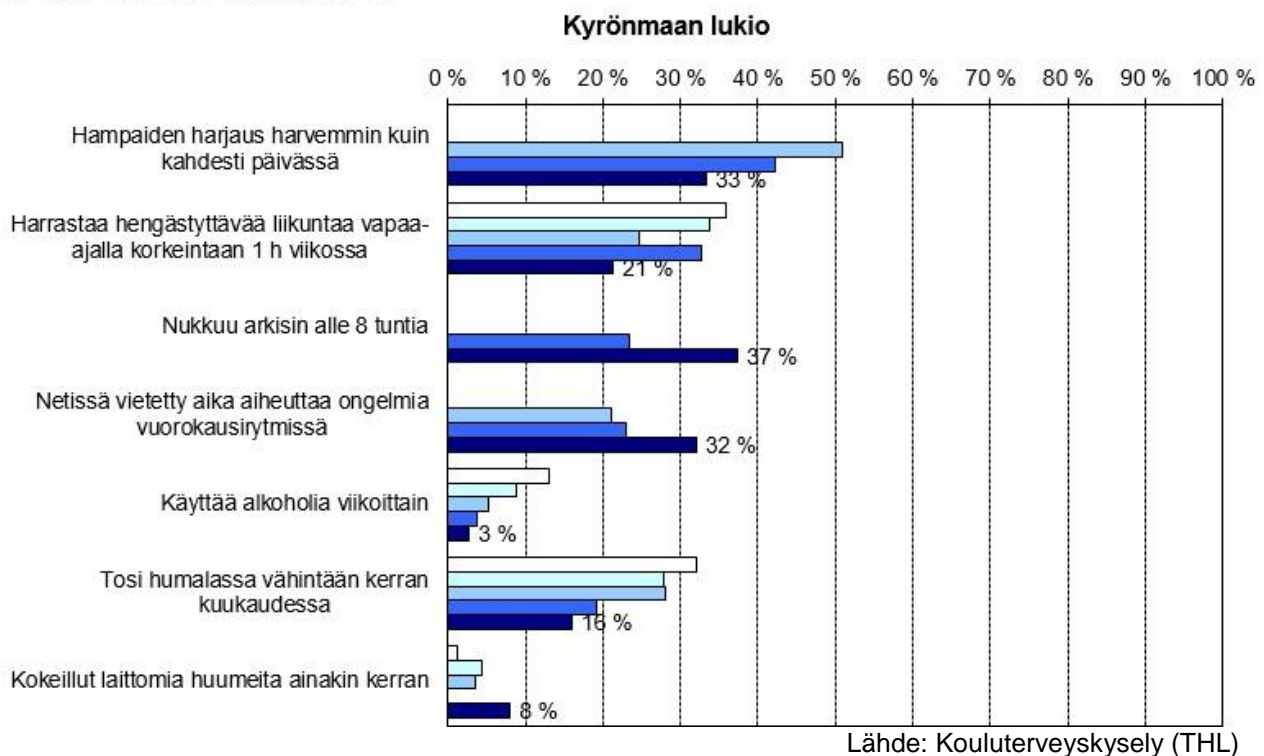
Vuonna 2016 Kyrönmaan lukion 1- ja 2 -luokkalaisille tehtiin kouluterveydenhuollon toimesta kysely. Alle on koottu joitain lasten ja nuorten hyvinvointiin liittyviä vastauksia.

Lukiolaisilla netissä vietetty aika aiheuttaa ongelmia 32%, Ila vuorokausirytmissä. Ongelma on lisääntynyt 12%, Ila kymmenessä vuodessa.

Kolme prosenttia lukiolaisista käyttää alkoholia viikoittain ja tosi humalassa heistä on kyselyn mukaan 16% kerran kuukaudessa.

Hengästyttävän liikunnan harrastaminen on lisääntynyt kymmenessä vuodessa yli 10%. Lukion 1. ja 2. opiskelijoista asuu vanhempien luona 80%. Noin 50% heistä syö perheen kanssa yhteisen aterian kotona.

TERVEYSTOTTUMUKSET

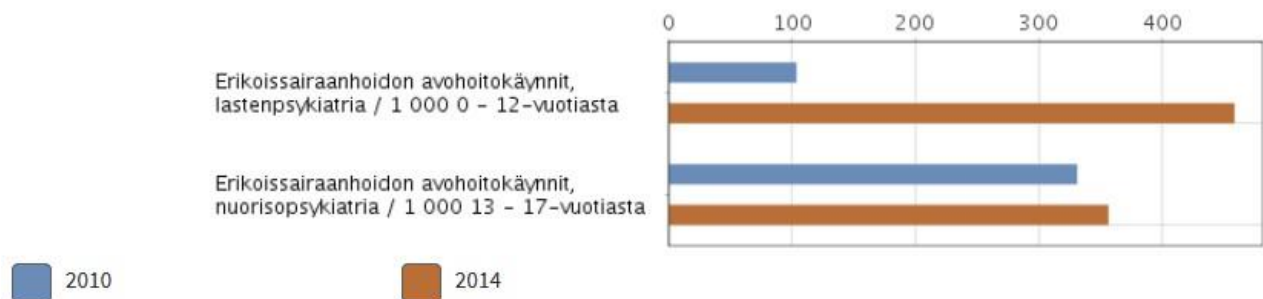
□ 2007 (N=78)   □ 2009 (N=68)   □ 2011 (N=57)   □ 2013 (N=52)   ■ 2015 (N=75)

Kaavio 7

3.3.4 Lasten ja nuorten terveystilaa kuvaavia indikaattoreita

Taulukko ilmaisee lastenpsykiatrian sekä nuorisopsykiatrian avohoitokäynnit vuoden aikana tuhatta 0-12 –vuotiasta kohti. Lastenpsykiatria käsittää 0 – 12 -vuotiaat lapset sekä nuorisopsykiatria 13 – 17 -vuotiaat nuoret.

Erikoissairaanhoidon avohoitokäynnit ovat lastenpsykiatrialla olleet Isokyröläisten lasten osalta runsaassa kasvussa. Nuorisopsykiatrian käynnit ovat pysyneet melkein samalla tasolla vuosina 2010 – 2014.

Kaavio 8

Lähde: SOTKANetin indikaattoripankki

Erikoiskorvattaviin lääkkeisiin oikeutettuja isokyröläisiä on vuonna 2016 vähemmän kuin vuonna 2014. Määrä on hieman suurempi verrattuna koko maahan.

Kaavio 9

Lähde: SOTKANetin indikaattoripankki

3.4 Urheiluseuroille suunnatut kyselyt

Kunnan suurimmille lasten ja nuorten parissa työskenteleville liikunta- ja nuorisoseuroille lähetettiin syksyllä 2010 postitse kirjallinen kysely, jossa kysyttiin seurojen toiminnasta, lasten ja nuorten osallistumisesta toimintaan, jäsenmääristä ikäluokittain sekä seuran toiminnassa nousseita lapsia ja nuoria koskevia asioita, kuten tyytyväisyys, huolenaiheet ja kehittämistarpeet. Kyselystä nousi lähinnä seuran toimintaan liittyviä, edelleen ajankohtaisia, huolenaiheita.

Isossakyrössä on useita aktiivisia lajiseuroja, jotka liikuttavat paljon lapsia ja nuoria. Lisäksi olisi halukkaita harrastajia, joille nykyinen tarjonta ei riitä. Harjoitusaikojen puute ja suuri ohjaajapula vaikeuttavat harrastusten tarjontaa. Uusia vapaaehtoisia on vaikea löytää ohjaajiksi. Ryhmien kasvaessa myös tilat käyvät pieniksi. Muita seurojen huolenaiheita ovat varainhankinta, harrastustarvikkeiden hankinta ja harrastuksen kehittäminen ja päivittäminen kiireisessä arjessa. Osalla lapsista ja nuorista liikunnan perustaidot ovat heikot. Seurat tarvitsevat enemmän kodin tukea harrastamiseen, sekä lasten ja vanhempien sitoutumista harrastukseen ja toimintaan. Harrasteryhmille, jotka eivät tähtää kilpailuun olisi kysyntää, jos niitä pystyttäisiin tarjoamaan.

Vuonna 2016-2017 tehtiin seuroille ja muille toimijoille liikuntatilojen käyttöä koskevia kyselyjä (sähköpostikysely, internetkysely sekä keskustelutilaisuus). Kyselyistä kävi ilmi, että liikuntatilojen riittämätön määrä ja koko rajoittavat seurojen toimintaa. Esim. salibandyssä nuoret lähtevät helposti muihin seuroihin pelaamaan tai lopettavat kokonaan, kun omassa kunnassa ei ole tarjota ryhmille sopivia tiloja. Suurinta osaa seuroista haittaa joko riittämätön salivuorojen määrä tai se, että vuorot eivät ole parhaissa mahdollisissa tiloissa. Seurat olisivat myös valmiita järjestämään harrasteryhmiä, jotka eivät tähtää kilpailuun jos tiloja olisi riittävästi tarjolla. Tällä hetkellä tällaisia harrasteryhmiä ei juurikaan ole, sillä nykyään salivuorot täytyy antaa kilparyhmille. Esim. telinevoimistelussa ryhmiin on koko ajan jonossa uusia harrastajia.

4 LASTEN JA NUORTEN SEKÄ PERHEIDEN PERUSPALVELUT

Kunta vaikuttaa lasten ja nuorten sosiaaliseen ympäristöön toiminnallisilla palveluilla, joita ovat mm. terveyteen, päivähoitoon, koulutukseen, vapaa-aikaan ja perheiden tukemiseen liittyvät palvelut, sekä fyysiseen ympäristöön kohdistuvalla toiminnalla kuten mm. asuntopolitiikalla ja vastaamalla kunnan toimitiloista, liikennejärjestelyistä ja yleisistä alueista.

4.1 Terveysthuoltopalvelut

4.1.1 Äitiys- ja lastenneuvola

Äitiysneuvola seuraa koko raskauden ajan syntyvän lapsen vointia ja kehitystä, samoin kuin äidin vointia. Äitiysneuvola tukee vanhempia valmistautumisessa tulevaan perheellisyyteen, antaa keskusteluapua ja ohjaa tarvittaessa asiantuntijalle. Perhevalmennuksessa annetaan tietoa myös parisuhteesta, perheen vuorovaikutussuhteista ja synnytykseen valmistautumisesta. Odottavat äidit käyvät pääsääntöisesti äitiysneuvolassa. Tarkastukset toteutetaan sisällöllisesti ja määrällisesti asetuksen määräämässä laajuudessa. Tärkeää on se, että äitiys- ja lastenneuvolapalvelut pysyvät lähipalveluna Isossakyrössä.

Lastenneuvolassa järjestetään neuvolatarkastukset ohjeiden mukaisesti. Päivähoito ja neuvola tekevät yhteistyötä. 5-vuotisneuvolatarkastuksessa lapsi ohjataan psykologille, jos huomataan jotain erityistä. Puheterapeutille on pitkät jonot. Tärkeää olisi se, että lapset saisivat ajoissa puheterapeutin palveluja.

4.1.2 Kouluterveydenhuolto

Kouluterveydenhoitaja on tavattavissa Valtaalan ja Kylkkälän kouluilla 1 -2 kertaa kuukaudessa ja muina aikoina koulukeskuksen tiloissa. Terveystarkastuksen jokaiselle oppilaalle. Lääkärintarkastukset suoritetaan ensimmäisen, viidennen ja kahdeksannen luokan oppilaille. Tarvittaessa terveydenhoitaja ohjaa oppilaan jatkohoitoon.

Kouluterveydenhuollon avulla turvataan saumattomasti jatkuva kokonaisuus, joka on alkanut äitiyshuollosta lastenneuvolaan, lastenneuvolasta kouluterveydenhuoltoon ja edelleen lukiolaisille suunnattuun opiskelijaterveydenhuoltoon. Tammikuussa 2011 voimaan astuneen asetuksen lähtökohtana on se, että jokaisella lapsella on oikeus ns. laajaan terveystarkastukseen ensimmäisellä, viidennellä ja kahdeksannella vuosiluokalla ja opiskelijaterveydenhuollossa (eli meillä lukiossa) joko 1. tai 2. vuoden opiskelijoille. Perusopetuksen muilla vuosiluokilla kouluterveydenhoitaja tekee vuosittaisen terveystarkastuksen Seinäjoen terveyskeskuksen ohjeiden mukaan. Tarkastukset toteutetaan sisällöllisesti ja määrällisesti asetuksen määräämässä laajuudessa. Isossakyrössä on kouluterveydenhuollosta vastaava lääkäri, joka tekee kaikilla kunnan kouluilla ns. uuden asetuksen mukaiset laajoihin terveystarkastuksiin liittyvät lääkärintarkastukset.

4.2.1 Aamu – ja iltapäivätoiminta

Isossakyrössä järjestetään koululaisten aamu- ja iltapäivätoimintaa Keskustan, Kylkkälän ja Valtaalan alakouluissa. Toimintaan ilmoittaudutaan hakemuksella keväisin ja sitä järjestetään, mikäli osallistujia ilmoittautuu syksyllä alkavaan toimintaan vähintään kahdeksan. Aamu- ja iltapäivätoimintaan ovat oikeutettuja esiopetuksen oppilaat, 1- ja 2 -vuosiluokkien oppilaat sekä erityisen tuen päätöksen saaneet perusopetuksen oppilaat.

Aamu- ja iltapäivätoiminnan tavoitteena on tukea kodin ja koulun kasvatustyötä, lapsen tunne-elämän kehitystä ja eettistä kasvua, edistää lasten hyvinvointia ja tasa-arvoisuutta yhteiskunnassa, sekä ennaltaehkäistä syrjäytymistä ja lisätä osallisuutta, tarjota lapsille monipuoliset mahdollisuudet osallistua ohjattuun ja virkistävään toimintaan, sekä mahdollistaa lepo rauhallisessa ympäristössä, ammattitaitoisen ja tehtävään soveltuvan henkilön valvonnassa.

4.3 Koulutuspalvelut

4.3.1 Esiopetus

Esiopetuksen tavoitteena on edistää yhteistyössä kotien ja huoltajien kanssa lapsen kehitys- ja oppimisedellytyksiä sekä vahvistaa lapsen sosiaalisia taitoja ja tervettä itsetuntoa leikin ja myönteisten oppimiskokemusten avulla. Esiopetusta järjestetään Keskustan, Kylkkälän ja Valtaalan kouluissa. Esioppilaiden päivähoitoa järjestetään päiväkodissa, perhepäivähoidossa sekä aamu- ja iltapäivätoiminnassa.

4.3.2 Perusopetus

Isonkyrön kunnan järjestämässä perusopetuksessa on lukuvuosittain noin 540 perusopetuksen oppilasta ja noin 50 esioppilasta. Kunnassa on myös oma lukio, jossa opiskelee noin 125 nuorta. Perusopetuksen 0 – 6 -vuosiluokkien opetusta järjestetään Keskustan, Kylkkälän ja Valtaalan kouluissa. Lukuvuonna 2017 -18 Keskustassa on esiopetus mukaan lukien noin 236 oppilasta, Kylkkälän koulussa 81 ja Valtaalan koulussa 93 oppilasta. Perusopetuksen vuosiluokkien 7 – 9 opetusta järjestetään lukion kanssa yhteisissä tiloissa toimivassa koulukeskuksessa. Yläkoulussa on oppilaita n. 170. Koulut ovat mukana monissa hankkeissa ja oppilailla on mahdollisuus osallistua näiden puitteissa mm. erilaisten kerhojen ja kielen varhentamisen toimintaan.

Koulut huolehtivat kodin ja koulun välisestä yhteistyöstä järjestämällä luokkakohtaisia vanhempainiltoja sekä opettajien ja vanhempien yhteisiä tapaamisia. Oppilaat ovat mukana mm. vanhempain kanssa käytävässä arviointikeskustelussa. Yhteistyö oppilasasioissa alkaa jo varhaiskasvatuksessa ja jatkuu koko perusopetuksen ajan. Luokanopettajat ja päiväkodin lastentarhanopettajat keskustelevat huoltajien luvalla koulunsa aloittavista oppilaista ns. siirtopalaverissa oppilaiden aloittaessa koulunsa. Yläkoulussa luokanvalvoja huolehtivat kodin ja koulun välisestä yhteistyöstä yhdessä apulaisrehtorin, kuraattorin, opinto-ohjaajan ja aineenopettajien kanssa. Luokanvalvoja seuraa erityisesti oppilaan poissaoloja sekä oppilaan edistymistä hänen opinnoissaan. Koulujen ja huoltajien välistä yhteistyötä tehdään, mm. kutsumalla vanhemmat kouluun avoimien ovien päivien aikana ja muina erityisinä teemapäivinä. Yläkoululla ja

lukiossa käytetään sähköistä Wilma- järjestelmää lisäämään koulun ja kodin välistä tietojen vaihtoa sekä yhteistyötä.

Koulukeskuksessa on yläkoulun ja lukion yhteinen opinto-ohjaaja ja lisäksi opintojen ohjausta antaa joku aineenopettajista. Lisäksi kaikki opettajat ohjaavat oppilaita omien oppituntiansa yhteydessä. Oppilaita ohjataan erityisesti nivelvaiheissa, kun he siirtyvät esiopetuksesta perusopetukseen, kuudennelta vuosiluokalta yläkouluun ja perusopetuksen jälkeisiin opintoihin joko lukioon tai ammatilliseen oppilaitokseen. Jokaiselle perusopetuksensa päättäneelle isokyröläiselle nuorelle järjestetään opiskelupaikka toisen asteen koulutuksesta. Lähiseudun oppilaitoksiin tehdään ennalta tutustumiskäyntejä. Koulutuspaikan kanssa yhteistyö on jatkunut, ns. saattaen vaihtona, vielä perusopetuksen jälkeisenä syksynä, jolloin oppilas on jo siirtynyt toisen asteen oppilaitokseen.

Erytisopetusta järjestetään kaikilla kouluilla. Keskustan koululla on koko kunnan perusopetuksen vuosiluokkien 0-6 pienryhmä, jossa opettajana on erityisluokanopettaja. Keskustan koulussa on myös laaja-alainen erityisopettaja, joka toimii myös varhaiskasvatuksessa. Hän huolehtii erityisesti oppilaiden puhe-, lukemis- ja kirjoittamisvaikeuksien minimoimisesta. Alakouluilla on lisäksi yhteinen kiertävä erityisopettaja. Perusopetuksen 7 – 9 vuosiluokilla on yksi pienryhmä, jossa opettajana on luokkamuotoista erityisopetusta antava erityisluokanopettaja. Yläkoulussa on lisäksi erityisopettaja, joka antaa osa-aikaista erityisopetusta ja tukea eriasteisissa oppimistai sopeutumisvaikeuksissa. Erytisopetukseen perustettiin v.2017 alusta uusi laaja-alaisen erityisopettajan virka. Kyseinen virka on varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen yhteinen, erityisopettaja antaa varhaiskasvatuksessa puheopetusta. Lukuvuonna 2017 -18 (tilanne 20.9.2017) perusopetuksessa (1-9.lk) on 25 erityisen tuen oppilasta ja 33 tehostetun tuen oppilasta. Lisäksi on monia yleisopetuksen oppilaita, jotka käyvät eri aineista laaja-alaisella erityisopettajalla ja puheopetuksessa. Tarvetta erityisopetuksen lisäresurssoinnille olisi, sillä erilaiset erityisvaikeudet sosiaalisissa taidoissa aiheuttavat lisäpainetta erityisopetukseen.

Oppilaita autetaan heidän oppimisvaikeuksissaan ns. kolmiportaisen tukijärjestelmän avulla. Ns. yleinen tuki on tarkoitettu kaikille oppilaille. Mikäli se ei ole riittävä, siirrytään ns. tehostettuun tukeen, jota annetaan oppilaan oppimista kuvaavan pedagogisen arvion perusteella. Tehostettua tukea saavalle oppilaalle laaditaan oppimissuunnitelma, jota tarkastetaan lukuvuosittain. Mikäli tehostettukaan tuki ei ole riittävä, oppilaalle tehdään huoltajien kanssa käytyjen keskustelujen jälkeen pedagoginen selvitys, jonka perusteella hänelle voidaan myöntää erillisellä päätöksellä mahdollisuus saada erityistä tukea. Erityisen tuen päätös on määräaikainen ja siinä määritellään oppilaan koulupaikka, tarvittavat resurssit ja oppiaineiden mahdollinen yksilöllistäminen. Päätöksen teossa toimitaan moniammatillisesti ja yhdessä oppilaan huoltajien kanssa. Päätöksen teon jälkeen oppilaalle laaditaan henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma, HOJKS, joka tarkastetaan lukuvuosittain. Mikäli tuen tarve vähenee tai lakkaa, palataan järjestelmässä takaisin saman kolmiportaisen tukijärjestelmän portaita. Erityisen tuen piiristä siirrytään takaisin tehostettuun tukeen ja sieltä yleisen tuen piiriin. Osa isokyröläisistä erityisen tuen tarpeessa olevista oppilaista opiskelee Vaasan hallinnoimassa Savilahden koulun pienryhmässä. Isonkyrön kuntaan on laadittu vuonna 2009 oma uuteen erityisopetuslainsäädäntöön perustuva ja kattava erityisopetuksen järjestämisen suunnitelma. Vuonna 2016 on hyväksytty uudet perusopetuksen opetussuunnitelmat, jotka otettiin käyttöön alakouluilla elokuussa 2016 ja yläkoululla porrastetusti luokka-aste kerrallaan elokuusta 2017 alkaen.

Koulunkäynnin ohjaajat auttavat oppilaita opiskeluun liittyvissä asioissa. Ohjaajat ovat pääsääntöisesti yleisavustajia ja toimivat ohjaajina tarpeen mukaan eri luokissa. Isonkyrön kunnassa on kymmenen vakinaisessa työsuhteessa olevaa koulunkäynnin tai apip –toiminnan ohjaajaa, joista neljä toimii Keskustan koululla ja kaksi Kylkkälän koululla, kaksi Valtaalan koululla ja kaksi yläkoululla. Alakoulujen koulunkäynnin ohjaajat huolehtivat myös kouluillaan aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjauksesta.

Kiusaamiseen puuttuu jokainen koulussa työskentelevä aikuinen. Kouluilla toimivat kiva – tiimit (kiusaamisen vastainen = kiva), joille kiusaamisesta ilmoitetaan. Kiva- tiimi koostuu 2-3 opettajasta. He selvittävät asiaa, sopivat jatkosta ja informoivat koteja. Seuranta tehdään ja jos kiusaaminen jatkuu keskusteluista huolimatta, kutsutaan vanhemmat koululle palaveriin. Kiusaamisasioita selvittelevät myös kuraattori ja kouluterveydenhoitaja. Väkivaltatilanteita on vaihtelevasti, yläkoululla erittäin harvoin alakouluilla useammin

4.3.3 Lukio

Kyrönmaan lukiossa opiskelee n. 125 opiskelijaa. Lukion opettajista osa on yhteisiä yläkoulun kanssa. Myös lukiossa opiskelijan henkilökohtainen ohjaus ja tuki jatkuvat läpi lukioajan. Lukion tavoitteena on antaa valmiudet jatko- opintoihin korkea-asteella (yliopistot ja ammattikorkeakoulut) ja lukion oppimäärään perustuvissa ammatillisissa erikoisoppilaitoksissa. Kyrönmaan lukiossa ryhmänohjaajat huolehtivat opinto-ohjaajan lisäksi osaltaan opiskelijoiden ohjaamisesta ja haastattelevat ryhmänsä opiskelijat vähintään kerran lukuvuodessa. Ryhmänohjaajat keskustelevat opiskelijoiden kanssa sekä usein myös aineenopettajan, nuorisokuraattorin, opinto-ohjaajan tai johtavan rehtorin kanssa oppilaiden opintojen etenemisen solmukohdista sekä ovat opinto-ohjaajan ja rehtorin lisäksi lähin linkki koteihin. Kyrönmaan lukion ensimmäisen vuoden opiskelijoille tehdään luki –seula yläkoulun erityisluokanopettajan johdolla. Erityisluokanopettaja tekee tarvittaessa myös jatkokesetit. Kyrönmaan lukiolla toimii KOTR –ryhmä eli kasvun ja opiskelun tuenryhmä. Ryhmään kuuluvat johtava rehtori, kuraattori, kouluterveydenhoitaja ja vuosittain valittavat kaksi aineenopettajaa.

Lukuvuosittain järjestettävät vanhempainillat ovat osa vanhempien kanssa tehtävää viestintää ja yhteistyötä. Ensimmäisenä lukiovuonna huoltajilta pyydetään vielä allekirjoitus opiskelijoiden osaan kurssitodistuksista. Näin huoltajalla on mahdollisuus seurata, miten opiskelijan lukioon siirtyminen on sujunut. Huoltajien kanssa pidetään palavereja aina tarvittaessa.

Isonkyrön kunnan sivistyspalveluissa aloittaa 1.8.2018 koulupsykologi, jonka tehtävänkuvaan kuuluvat kaikki lapset ja nuoret esiopetuksesta lukion päättäviin asti.

4.4 Nuoriso- ja liikuntatoimi

Liikunta- ja nuorisotoimessa käytännön asioista hoitaa vapaa-aikaohjaaja. Nuorisotoimen toiminta kohdistuu pääasiassa kouluikäisiin ja nuoriin aikuisiin. Yhteistyötä tehdään mm. koulujen, Isonkyrön seurakunnan ja lähikuntien nuoriso- ja liikuntatoimien kanssa.

Nuorisotoimella on nuorisotila, joka sijaitsee Pohjankyrön talon alakerrassa, kahviotilassa. Nuorisotila on auki siten, että eri-ikäisille nuorille on omat aikansa eri iltoina ja päivinä. Nuorisotilassa on myös nuorten neuvonta- ja tiedotuspiste. Nuorisotoimi järjestää loma-aikoina toimintaa, mm. retkiä. Vapaa-aikaohjaaja osallistuu mahdollisuuksien mukaan koulun erilaisiin tapahtumiin, kuten ns. ryhmäyttämispäivään ja pitää lisäksi viikoittain koulupäivystystä yläkoululla/lukiassa yhdessä seurakunnan nuorisotyöntekijän kanssa. Nuorten kohtaaminen, kuunteleminen ja neuvominen on tärkeä osa työtä.

Isokyrö on mukana valtakunnallisessa nuortenideat.fi –vaikuttamispalvelussa, jonka kautta nuoret voivat tehdä ehdotuksia ja vaikuttaa heitä koskeviin asioihin. Kunnassa toimii lapsia ja nuoria koskeva monialainen työryhmä, jossa on edustajia eri tahoilta sekä kunnasta että sen ulkopuolelta.

Isonkyrön kunnassa tuetaan kuntalaisten liikkumista ja eri harrasteryhmien toimintaan tarjoamalla heille mm. maksuttomat sisäliikuntatilat sekä toiminta-avustuksia. Isonkyrön kunnassa on lisäksi monipuoliset ulkoliikuntaharrastamahdollisuudet. Seurojen toiminta on aktiivista ja lajeja on useita, mikä johtaa siihen että sisäliikuntatilojen vuoroista on pulaa. Nykyinen liikuntahalli ei myöskään ole riittävän suuri esim. isompien nuorten ja aikuisten salibandyn pelaamiselle. Lasten ja nuorten liikuntaharrastustoiminnasta vastaavat pääsääntöisesti liikuntaseurojen ja yhdistysten ryhmät, joita ohjaavat lasten vanhemmat tai muut vapaaehtoiset harrasteohjaajat. Kunnan liikuntatoimi järjestää myös liikuntakampanjoita sekä tapahtumia mahdollisuuksien mukaan. Lasten ja nuorten hyvinvoinnin peruspalvelutehtäviin kuuluvan toiminnan tukeminen edellyttää jatkossakin, että käytettävissä olevat puitteet vastaavat paikallista kysyntää.

Harrastustoimintahankerahalla on pystytty järjestämään kouluikäisille kerhomuotoista toimintaa.

Uimahalli Pärskeessä lapsilla ja nuorilla on mahdollisuus käydä uimassa paitsi vapaa-aikana myös koululaisuinneissa. Uimahallia voivat käyttää kaikenikäiset ja lapset ovatkin iso asiakasryhmä. Uimahallissa järjestetään myös erilaisia tapahtumia, kuten uimakouluja, uimakerhoja ja vesidiscoja lapsille ja nuorille.

4.4.1 Nuorisovaltuusto

Isossakyrössä on 1.6.2017 alkaen ollut nuorisovaltuusto, jossa on 8 varsinaista jäsentä sekä 2-5 varajäsentä. Nuorisovaltuuston toimiaika on kaksi vuotta. Nuorisovaltuusto pyrkii vaikuttamaan nuorisoon liittyviin asioihin Isossakyrössä. Nuorisovaltuuston tarkoitus on edistää nuorten ja kunnan päättäjien välistä yhteistyötä. Nuorisovaltuusto toimii nuorten äänenä lautakuntien kokouksissa sekä edistää ja kehittää nuorten asemaa kunnassa ilman puoluepoliittisia tai uskonnollisia sidonnaisuuksia. Nuorisovaltuuston tehtävänä on

myös luoda kunnan nuorille lisää virikkeellistä toimintaa. Nuorisovaltuustoa ohjaa vapaa-aikaohjaaja.

4.5 Kirjastopalvelut

Isonkyrön pääkirjasto sijaitsee keskeisellä paikalla samalla alueella Keskustan koulun, Isonkyrön yläkoulun ja Kyrönmaan lukion sekä liikuntahallin kanssa. Laihian kunnalta ostetaan kirjastoautopalvelut siten, että kirjastoauto käy vuoroviikoin Valtaalan koululla ja Kylkälän koulun/päiväkotin Pikkutervakon pihalla. Lapset ja nuoret ovat kirjaston tärkeä asiakasryhmä ja heitä käykin kirjastossa paljon. Kirjastossa on lasten – ja nuortenosastot, joihin uutta aineistoa hankitaan säännöllisesti. Lasten ja nuorten osastoilla on kirjojen lisäksi elokuvia, cd-romeja, konsolipelejä ja musiikkiäänitteitä sekä lehtiä, joita voi lainata tai lueskella. Tietotorilla on käytössä viisi tietokonetta sekä pelikonsoli. Kirjastossa voi pelata myös lautapelejä tai tehdä rauhassa läksyjä.

Kirjasto ja koulu tekevät koko ajan yhteistyötä. Koululaiset käyvät lainaamassa, suorittavat lukudiplomeita ja osallistuvat tiedonhaun opetukseen. Koululaisille järjestetään myös kirjavinkkaustunteja sekä kirjailijavierailuja mahdollisuuksien mukaan. Myös kirjasto ja kunnan päivähoito tekevät yhteistyötä. Päivähoitoryhmät mm. lainaavat kirjoja ja osallistuvat satutunneille. Kesäisin järjestettävällä suosituilla kirjastopassikampanjalla pyritään houkuttelemaan lapsia lainaamaan ja lukemaan. Kirjasto järjestää myös erilaisia lasten ja nuorten tapahtumia sekä satutunteja. Kirjastossa luetaan ja lainataan, kokoonnutaan, odotetaan kyytejä ja vietetään aikaa.

4.6 Kulttuuripalvelut

Isonkyrön kunnan kulttuuritoimi järjestää vuosittain marras-joulukuussa lasten kulttuuriviikot. Kulttuuriviikkojen aikana järjestetään monipuolista ohjelmaa lapsille. Kulttuuritoimi toimii kulttuuriviikkojen ohjelman kokoajana ja organisaattorina. Kulttuuriviikkojen ohjelmassa on sekä kulttuuritoimen järjestämiä tapahtumia, että eri toimijoiden, mm. seurojen ja yhdistysten tapahtumia. Kulttuuritoimi järjestää kulttuuriviikkojen aikana lapsille mm. konsertteja, näytelmiä ja esityksiä. Kulttuuriviikkojen lisäksi kulttuuritoimi järjestää mahdollisuuksien mukaan yksin tai yhteistyössä muiden tahojen kanssa mm. lapsille ja nuorille suunnattuja teatteriretkiä, esityksiä ja muuta kulttuuritoimintaa. Kulttuuritoimi järjestää myös Barkin ja Kotiseutuyhdistyksen kanssa yhteistyössä koululaisille ”aikamatkoja”, joilla tutustutaan elämään esivanhempien aikana. Kulttuuritoimi tekee yhteistyötä päivähoiton ja koulujen kanssa.

4.7 Asuntotilanne

Asuminen on keskittynyt taajamiin ja niiden läheisyyteen. Lapsiperheiden asumista on kunnan toimesta tuettu edullisilla omakotitonteilla. Uusia asuinalueita kaavoitetaan koulujen läheisyyteen tavoitteena lasten turvallinen ja mahdollisimman lyhyt koulumatka. Asuinalueiden kevytliikenneverkostoa, katuvalaistusta ja asfaltointeja on täydennetty tavoitteena alueiden yhdenvertaisuus liikenneturvallisuuden kannalta. Asuinalueille on varattu yhteisiä virkistysalueita ja niihin on rakennettu lasten leikkipaikkoja. Tavoitteena on lapsiperheiden kohtuuhintaisen asumisen ja oman asunnon hankinnan tukeminen jatkossakin edullisella tonttihinnoittelulla. Liikenneturvalisuutta ja kevytliikenneyhteyksiä parannetaan rakentamalla kevytväyliä katuverkoston yhteyteen ja yleisten teiden osalta yhteistyössä Ely-keskuksen kanssa.

5 LASTEN JA NUORTEN SEKÄ PERHEIDEN ENNALTAEHKÄISEVÄT PALVELUT

5.1 Lapsiperheiden kotipalvelutyö

Lapsiperheiden kotipalvelutoiminta pyörii kotipalvelunohjaajan kautta. Kotipalvelu on maksullista asiakkaille. Lastensuojelullisin tai sosiaalihuoltolain perustein on mahdollista myöntää myös lapsiperheiden kotipalvelua, jolloin se on maksutonta asiakkaille.

5.2 Nuorisokuraattori

Nuorisokuraattori on isokyröläisten nuorten tukena monimuotoisissa elämäntilanteissa. Hän tekee koulujen sosiaalityötä ja koulujen toiminta-aikojen ulkopuolella hän osallistuu nuorisotoimen tehtävien hoitamiseen. Nuorisokuraattorin tavoittaa parhaiten koulukeskuksesta, joka on hänen pääasiallisin työyhteisönsä. Hänen tehtävänsä on huolehtia myös alakoulujen sosiaalityöstä ja osallistua kaikkien koulujen oppilashuoltotyöhön. Nuorisokuraattorin asiakkaita ovat oppilaat, oppilasryhmät, vanhemmat (huoltajat) sekä kouluyhteisö. Työn tavoitteena on ongelmien ennaltaehkäiseminen, oppilaiden ja heidän perheidensä tukeminen sekä tiivis yhteistyö oppilaan koulunkäyntiin liittyvissä asioissa etenkin kouluyhteisön, kodin, terveydenhuollon ja sosiaalitoimen kanssa.

Nuorisokuraattori tapaa henkilökohtaisesti jokaisen seitsemäsluokkalaisen oppilaan ja lukion ensimmäistä vuotta opiskelevan opiskelijan. Nuorisokuraattori osallistuu koulun erilaisiin tapahtumiin, kuten ns. ryhmäyttämispäivään. Nuorisokuraattori on koulujen sosiaalityöntekijä ja aikuinen, jota peruskoululaisten ja myös lukio-opiskelijoiden on helppo lähestyä erilaisissa asioissa. Nuorisokuraattori tekee työtään koulujen toiminta-aikojen ulkopuolella nuorisotoimessa, mm. osallistumalla nuorten iltoihin ja nuorisotoimen tapahtumiin sekä kannustamalla nuorten aktiivisuutta oman elämänsä hallintaan sekä tukemalla sosiaaliin ja psyykkiseen kehitykseen liittyvissä ongelmissa.

5.3 Oppilashuolto

Kuntatasolla ylimpänä toimii monialainen oppilashuollon ohjausryhmä, jonka tehtävänä on oppilashuoltopalveluiden suunnittelu, kehittäminen ja arviointi sekä lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman päivittäminen. Ryhmään kuuluvat perusturvajohtaja, lastensuojelusta vastaava sosiaalityöntekijä, nuorisokuraattori, kouluterveydenhoitaja, psykiatrisen sairaanhoitaja, joka huolehtii yli 18-vuotiaista asiakkaista, terveyskeskuspsykologi ja tarvittaessa koululääkäri. Ryhmä kokoontuu kerran lukukaudessa.

Kouluissa on toimivat kasvun ja oppimisen tuen ryhmät (=KOTR-ryhmät), jotka huolehtivat tehostetun tuen aloittamisesta ja järjestämisestä sekä yhteisöllisestä koko koulun oppilashuollosta. Alakouluilla KOTR-ryhmät kokoontuvat vähintään kerran lukukaudessa ja tarvittaessa useammin. KOTR-ryhmään kuuluvat kouluterveydenhoitaja, nuorisokuraattori, erityisopettajat, luokanopettajat ja koulun apulaisrehtori. Tarpeen mukaan oppilashuolto-

ryhmän palaverissa on ollut mukana myös oppilaiden huoltajia, oppilaita ja terveystieteiden psykologi. Yläkoulussa KOTR-ryhmä kokoontuu kolmen viikon välein ja tarvittaessa useammin. Yläkoulun ja lukion yhteiseen oppilashuoltoryhmään kuuluvat kouluterveydenhoitaja, nuorisokuraattori, opinto-ohjaaja, erityisopettajat ja apulaisrehtori sekä asiasta riippuen myös terveystieteiden psykologi. Tarvittaessa kokouksiin osallistuu myös oppilaiden huoltajia, luokanvalvoja, ryhmänohjaaja ja aineenopettajat. Myös oppilaita osallistuu kokouksiin, kun asioiden käsittely sitä vaatii. Alakoulusta yläkouluun siirtyvistä pidetään tiedonsiirtopalaveri yläkoulun apulaisrehtorin, opinto-ohjaajan, nuorisokuraattorin ja erityisopettajan sekä luokanopettajan kesken. Ryhmän kokouksista laaditaan muistiot.

Lukiossa toimii myös kasvun ja opiskelun tuen (=KOTR)-ryhmä, johon kuuluvat opinto-ohjaaja, nuorisokuraattori, kouluterveydenhoitaja ja vuosittain valittavat kaksi lukion opettajaa sekä tarvittaessa muita asiantuntijoita. Ryhmä kokoontuu kerran kuukaudessa ja tarvittaessa useammin.

Yksittäisen oppilaan asioiden käsittelyä sekä varten sekä perusopetuksessa että lukiossa perustetaan tapauskohtaisesti monialainen asiantuntijaryhmä, jonka koostumus vaihtelee tapauskohtaisesti. Ryhmän perustaminen vaatii oppilaan ja/tai huoltajan suostumuksen ja ryhmän kokoaa tilanteen mukaan joko kuraattori, apulaisrehtori tai luokanvalvoja/ryhmänohjaaja. Ryhmä voi konsultoida tarvittavia asiantuntijoita kuten kouluterveydenhoitajaa ja psykologia. Ryhmässä sovitut asiat kirjataan oppilashuoltokertomukseen ja asiakasrekisteriin.

5.4 Etsivä nuorisotyö

Etsivä nuorisotyö on tarkoitettu niille 15-28-vuotiaille nuorille, jotka tarvitsevat apua elämänhallintaan sekä tulevaisuuden suunnitteluun. Etsivä nuorisotyö tarjoaa nuorelle varhaista tukea ja on tukena tarvittavaan palveluun hakeutumisessa. Etsivän nuorisotyön palveluun kuuluvat esim. ohjauskeskustelut, opiskelupaikan tai työharjoittelupaikan hakemisessa avustaminen, tutustumisvierailut esim. kouluihin tai Kelan kanssa asiointissa avustaminen sekä elämänhallinnan opetteleminen yhdessä nuoren kanssa. Etsivän nuorisotyön palvelut ovat ilmaisia ja vapaaehtoisia. Nuori voi ottaa yhteyttä itse tai nuoren läheinen voi olla yhteydessä etsivään nuorisotyöntekijään. Etsivä nuorisotyöntekijä tekee laaja-alaista ja tiivistä yhteistyötä mm. kunnan sosiaalitoimen, oppilaitosten, työvoimatoimiston, puolustusvoimien ja työpaja Arpeetin kanssa.

5.5 Terveystieteiden psykologi

Terveystieteiden psykologi tekee asiakastyötä lasten, nuorten ja heidän perheidensä parissa. Asiakastyöhön kuuluvat näiden asiakasryhmien osalta lasten ja nuorten psykologiset yksilötutkimukset ja – arvioinnit, tukiluontoiset keskustelut sekä muu, esimerkiksi vanhemmuuteen liittyvä, ohjaus ja neuvonta. Psykologiin voi ottaa yhteyttä esimerkiksi lapsen kehitykseen, oppimisvaikeuksiin, käyttäytymiseen tai tunne-elämään liittyvissä huolissa, sekä perheeseen ja kotitilanteisiin tai muuhun elämäntilanteeseen liittyvissä asioissa. Mahdollisia tukitoimia suunnitellaan yhteistyössä vanhempien kanssa. Tarvittaessa psykologi ohjaa asiakkaan tai asiakasperheen muun hoitavan tahon piiriin jatkotutkimusten ja/tai hoidon järjestämiseksi. Psykologi osallistuu myös yhteisiin neuvotteluihin eri yhteistyötahojen

kanssa. Psykologi tekee yhteistyötä mm. koulujen ja päivähoidon, terveydenhuollon eri toimijoiden, erikoissairaanhoidon, perheneuvolan ja sosiaalitoimen kanssa. Sedu:ssa opiskelevilla on käytössään opiskelopsykologin palvelut opiskeluterveydenhuollon puitteissa. Syksyllä 2017 aloitti lukiolaisille tarkoitettu ns. matalan kynnyksen keskusteluryhmä, jota vetävät terveystieteiden psykologi ja psykiatrinen sairaanhoitaja.

6 LASTEN JA NUORTEN SEKÄ PERHEIDEN KORJAAVAT PALVELUT

6.1 Lapsi- ja perhekohtainen lastensuojelu ja sosiaalihuoltolain mukainen palvelu

Uusi sosiaalihuoltolaki ja lastensuojelulain muutokset astuivat pääosin voimaan 1.4.2015. Lakimuutos aiheutti muutoksia lapsiperheiden palvelujen tarpeen arviointiin ja järjestämiseen Lakimuutoksen myötä yhä useampi lapsi voi olla sosiaalityössä myös sosiaalihuoltolain mukaisena asiakkaana. Sosiaalitoimeen voi tehdä ilmoituksen sosiaalihuollon tarpeesta olevasta lapsesta. Lastensuojeluilmoitus ei ole enää ainut huolen ilmaisutapa. Palvelutarpeen arviointi tapahtuu samalla tavalla huolimatta siitä, onko tehty ilmoitus sosiaalihuollon tarpeesta olevasta lapsesta vai lastensuojeluilmoituksena.

Palvelutarpeen arviointi tulee tehdä kolmen kuukauden sisällä asian vireille tulosta. Sosiaalityöntekijä tapaa selvitystyön aikana lasta ja lapsen vanhempia ja mahdollisesti myös sisarusia sekä on yhteydessä eri yhteistyötahoihin, jotka ovat tekemisissä lapsen asioissa. Tavoitteena on rakentaa kokonaiskuva lapsen tilanteesta ja arvioida asiakkuuden aloittamista. Jos palvelutarpeen arvioinnin jälkeen asiakkuus alkaa, tehdään lapselle asiakassuunnitelma, joka tulee tarkastaa vähintään kerran vuodessa. Asiakassuunnitelmassa määritellään myös tarvittavat lastensuojelulain mukaiset avohuollon tukitoimet tai sosiaalihuoltolain perusteella myönnettyt palvelut. Isossakyrössä on käytetty avohuollon tukitoimina mm. harrastusten tukemista taloudellisesti ja muuta taloudellista tukea, omaa perhetyötä, perhetyötä ostopalveluna, kotipalvelua, päivähoitoa, tukihenkilöitä ja tu-kiperheitä, valvottuja tapaamisia ja lapsen kuntoutumista tukevia hoito- ja terapiapalveluita.

Lastensuojeluasiakkuus alkaa siitä, kun ryhdytään välittömiin kiireellisiin toimiin tai sosiaalityöntekijä päättää aloittaa asiakkuuden palvelutarpeen arvioinnin jälkeen. Kaikki vaiheet vireille tulosta asiakkuuden päättymiseen tulee kirjata tarkasti ylös. Lastensuojeluasiakkuuden arviointi voi tulla vireille lastensuojeluhakemuksen (12 vuotta täyttänyt lapsi, vanhemmat tai muu lapsen laillinen edustaja tekevät), lastensuojeluilmoituksen (viranomaiset tai anonyymi ilmoittaja tekee), kautta tai siitä kun muu lastensuojelun työntekijä on saanut tietoonsa lastensuojelun tarpeesta olevasta lapsesta. Palvelutarpeen arvioinnin yhteydessä arvioidaan tällöin lapsen lastensuojelun tarve. Lisäksi ilmoitus sosiaalihuollon tarpeesta olevasta henkilöstä käynnistää palvelutarpeen arvioinnin, jonka yhteydessä voidaan arvioida edellytyksiä lastensuojeluasiakkuudelle, mikäli kyseessä on erityistä tukea tarvitseva lapsi. Ilmoitusvelvollisuus ja yhteistyövelvoite koskevat laajasti eri viranomaisia. Ilmoituksen voi kuitenkin tehdä kuka tahansa, jos epäilee että on tarpeen selvittää voiko joku lapsi huonosti. Syntymättömästä lapsesta voi tehdä ennakkollisen lastensuojeluilmoituksen. Ennakollisen lastensuojeluilmoituksen tarkoituksena on ensisijaisesti turvata odottavalle äidille ja lapsen tulevalle perheelle riittävät tukitoimet jo raskausaikana. Ennakollisen lastensuojeluilmoituksen käsittelee aikuissosiaalityöntekijä.

Sijoitetuilla lapsilla tarkoitetaan kodin ulkopuolelle joko avohuollon tukitoimena tai kiireellisenä sijoitettuja, huostaanotettuja tai jälkihuollossa olevia lapsia ja nuoria. Poikkeuksellisesti huostaanotettu lapsi voidaan sijoittaa myös kotiin enintään kuudeksi kuukaudeksi. Tällöin voidaan valmistella lapsen kotiin palaamista tai kun se on lapsen edun kannalta muusta syystä perusteltua. Lapsen sijaishuolto voidaan järjestää perhehoitona, laitoshoitona taikka muulla lapsen tarpeiden mukaisella tavalla. Sijoittava kunta on vastuussa siitä, että sijaishuoltopaikka on lapsen tarpeen mukainen. Lapsi on sijoitettava kiireellisesti silloin, jos lapsi on välittömässä vaarassa tai muutoin kiireellisen sijoituksen ja sijaishuollon tarpeessa. Päätöksen kiireellisestä sijoituksesta tekee sosiaalityöntekijä.

Huostaanotto on lastensuojelutyön viimesijaisin keino turvata lapsen kasvu ja kehitys. Huostaanottoon ja sijaishuoltoon turvaututaan vain, jos kodin olosuhteet tai lapsen oma käyttäytyminen uhkaavat vaarantaa vakavasti lapsen terveyttä tai kehitystä. Huostaanottoon ja sijaishuollon järjestämiseen voidaan ryhtyä vain silloin, jos avohuollon tukitoimet eivät ole olleet mahdollisia, sopivia tai ne ovat osoittautuneet riittämättömiksi. On myös arvioitava, että sijaishuolto on lapsen edun mukaista.

Perhetyötä kunnassa tehdään lastensuojelu- ja sosiaalihuoltolain mukaisena tukitoimena. Perhetyötä voidaan myöntää silloin, kun lapsi on lastensuojelun tai sosiaalihuoltolain mukaisena asiakkaana. Perhetyön tarkoituksena on mm. tukea vanhempia kasvatuksessa, järjestää lapselle hänen hyvinvointiaan tukevaa toimintaa sekä ohjata perhettä elämänhallintataitojen vahvistamiseen. Perhetyö on käytännön avun ja psykososiaalisen tuen yhdistelmä. Joskus tarvitaan lapsen ja perheen pitkäaikaista tukemista ja kannattelua, jotta lapsen kotona asuminen edelleen mahdollistuisi. Perhetyö on tavoitteellista ja suunnitelmallista, työskentelyn tarve ja tavoitteet kartoitetaan heti työskentelyprosessin alkaessa. Työskentelyyn liittyvät suunnitelmat laaditaan aina yhdessä perheen kanssa. Tällä pyritään myös motivoimaan ja sitouttamaan perhettä yhteiseen työskentelyyn sekä mahdollistetaan asiakkaan osallisuus itseään koskevaan työskentelyyn ja päätöksentekoon.

6.2 Psykiatriset palvelut

Lasten ja nuorten psykiatrinen poliklinikka ja osastot sijaitsevat Seinäjoella. Poliklinikoille ja osastoille on mahdollista päästä vain lääkärin läheteellä. Lasten ja nuorten psykiatriseen yksikköön kuuluu myös lastenpsykiatrinen ja nuorisopsykiatrinen osasto. Lastenpsykiatrinen osasto palvelee alle 13-vuotiaita ja nuorisopsykiatrian osasto 13 – 17-vuotiaita ja heidän perheitään. Osastojaksot voivat toteutua lyhyinä kriisijaksoina, kuuden viikon tutkimusjaksoina, pidempinä hoitajaksoina sekä intervalli- tai päiväsairaanhoitona. Lasten- ja nuorisopsykiatrian yksikköön kuuluvat poliklinikat lapsille, varhaisnuorille ja nuorille. Pikkulapsi-psykiatrian poliklinikka ja päiväosasto ovat suunnattu 0-3 vuotiaiden lasten perheille ja myös vauvaa odottaville perheille. Uusina toimintamuotoina ovat aloittaneet lasten ja nuorten psykoterapiapoliklinikka sekä neuropsykiatrinen poliklinikka. Tutkimukset ja hoito perustuvat erikoislääkərijohtaisen, moniammatillisen työryhmän toimintaan ja ne toteutetaan aina yhteistyössä lapsen, nuoren, hänen perheensä ja muiden hoitoon osallistuvien tahojen kanssa. Keskeiset hoitomuodot avohoidossa ovat yksilöpsykoterapia ja perheterapia. Myös ryhmäterapiaa käytetään. Tarvittaessa on mahdollisuus soveltaa erilaisia verkostotyön muotoja. Osastoilla on käytössä omahoitajatyöskentely ja yhteisöhoito kriisi-, tutkimus- ja hoitajaksojen aikana

Isonkyrön kunnassa toimii perusturvan alla oma psykiatrinen sairaanhoitaja, jonka vastaanotolle pääsee ilman lähetettä. Psykiatrinen sairaanhoitaja ottaa vastaan pääsääntöi-

sesti yli 18 -vuotiaita asiakkaita. Vuonna 2016 psykiatrisen sairaanhoitajan luokse asiakaskontakteja oli 104 kpl. Vuoden 2016 lopussa voimassa olevia asiakkuuksia oli yhteensä 39 kpl. Psykiatrisen sairaanhoitajan työnkuvaan kuuluu myös erilaiset verkostopalaverit eri yhteistyökumppaneiden kanssa. Lisäksi psykiatrisen sairaanhoitaja kuuluu lastensuojelun moniammatilliseen ja kuntouttavan työtoiminnan (ASRY) työryhmiin ja on Debriefing-ryhmän jäsen. Psykiatrisen sairaanhoitaja voi toimia työparina esim. lastenvalvojan, sosiaalityöntekijän, kotipalvelun tai kotisairaanhoitajien kanssa. Psykiatrisen sairaanhoitaja käy myös kerran kuukaudessa mielenterveyskuntoutujien päivätoiminnassa.

Vuoden 2013 alussa Seinäjoella aloitti aiempaa laajempaa toimintansa syömishäiriöyksikkö, jossa toimii poliklinikka ja 6 -paikkainen päiväosasto. Yksikössä hoidetaan lapsia, nuoria ja aikuisia, joilla on syömiseen liittyviä ongelmia. Tutkimuksiin ja hoitoon hakeudutaan lääkärin läheteellä. Lähetete osoitetaan ikäryhmän mukaiselle poliklinikalle. Mahdollinen hoito etenee arviointikäyntien jälkeen yksilöllisen hoitosuunnitelman mukaisesti joko poliklinikalla tai tarvittaessa välillä myös päiväosastolla, jossa on moniammatillisen työryhmän vastaanottoaikojen lisäksi syömishäiriöstä kärsivällä erilaisia ryhmätoimintoja ja ruokailuja.

Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin alueella toimii 16-30-vuotiaille nuorille ja nuorille aikuisille ja heitä hoitaville yksiköille tukea ja apua antava nuorisopsykiatrisen kuntoutusohjaus. Mikäli nuoren kuntoutuminen on jostain syystä ongelmallista tai pitkittynyttä, ja muun hoidon lisäksi tarvitaan yksilöllistä apua ja ohjausta kuntoutumisessa, voidaan saada apua nuorten kuntoutusohjaajilta. Lähtökohtana työskentelyssä on nuoren omat voimavarat. Työskentely tapahtuu nuoren normaalissa elinympäristössä. Kotikäynnit ovat merkittävä työmuoto. Lasten ja nuorisopsykiatrian yksikössä toimii myös Huomioi lapset -poliklinikka, joka kouluttaa lapsikeskeisiä työmenetelmiä sosiaali- ja terveysalan ammattilaisille, antaa konsultaatiota ja työnohjausta sekä antaa tukea verkostokeskeiseen yhteistyöhön ja tapaa perheitä, joissa on herännyt huoli lapsesta, jonka vanhempi sairastaa vakavaa somaattista tai psyykkistä sairautta. Hoitava lääkäri voi ohjata perheen Huomioi lapset -poliklinikalle, mikäli lapsen/perheen tilanne vaatii perusteellisempaa selvittelyä ja/tai vanhempi haluaa apua lapsensa normaalin kehityksen tukemisessa tai jos perheessä on perhe- tai lähisuhdeväkivaltaa ja ongelmaan halutaan ammattiapua. Vanhemmilla on oltava motivaatio yhteistyöhön ja heiltä on saatava suostumus yhteistyöhön ja lähetteen tekemiseen.

6.3 Päihdehoito

Päihdepalveluja isokyröläisten on mahdollista saada Vaasan mielenterveys- ja riippuvuuskeskus Horisontista. Isossakyrössä ei ole erillistä päihdetyöntekijää vaan aikuisten päihdeasioissa ohjausta ja tukea antavat aikuissosiaalityön sosiaalityöntekijä sekä psykiatrisen sairaanhoitaja ja lasten päihdeasioihin liittyen lastensuojelun sosiaalityöntekijä. Laitoshoittoa vaativaan päihdehoitoon on mahdollista saada maksusitoumus kunnasta aikuissosiaalityöntekijän kautta. Avohuollon palvelut ovat kuitenkin ensisijaisia laitospalveluihin nähden.

7 URHEILUSEURAT, JÄRJESTÖT JA SEURAKUNTA

7.1 Urheiluseurat ja järjestöt

Liikuntatoimintaa järjestävät mm. urheiluseurat, suurimpina seuroina Kyrön Voima eri lajijaostoineen, FBC Remix, Isonkyrön Metsästys- ja Ampumaseura, Pohjankyrön Rasti, Isonkyrön Voimistelijat ja Pohjankyrön Urheiluautoilijat. Liikuntaseurat tarjoavat ohjattua harjoittelua ja kilpailutoimintaa monenikäisille lapsille ja nuorille. Urheiluseurojen toiminta on hyvin aktiivista ja kokoontumisia on useamman kerran viikossa. Kilpailutoiminta on myös aktiivista. Liikuntaharrastuksille on niin suuri kysyntä, ettei kaikille pystytä tarjoamaan heidän toivomaansa harrastusmahdollisuutta. Erityisesti vapaamuotoista, ei kilpailuun tähtäävää harrastetoimintaa toivotaan lisää ja seuroillakin olisi haluja sitä järjestää, jos tiloja ja ohjaajia löytyisi.

Nuorisojärjestöillä on erilaisia tapahtumia, kerhoja tai kursseja sekä lapsille, nuorille ja lapsiperheille. Aktiivisimmin toimivat nuorisojärjestöt ovat Kyrönmaan 4H-yhdistys, Mannerheimin Lastensuojeluliitto ja partiolippukunta Vainion Vesat. Kyläyhdistykset järjestävät omilla kylillään toimintaa ympäri vuoden. Myös muita ympäri vuoden liikuntaa ja lasten ja nuorten toimintaa järjestäviä toimijoita Isossakyrössä on useita.

7.2 Seurakunnan lapsi- ja nuorisotyö

Isonkyrön seurakunta järjestää monenlaista toimintaa lapsille ja nuorille jumalanpalvelusten ja hengellisen kasvun tukemisen lisäksi. Seurakunnan tarjoamat toimintamuodot lapsille ovat päiväkerho, perhekerho, pyhäkoulu ja perhekirkot. Näistä päiväkerho tavoittaa suurimman osan lapsista ja heidän vanhemmistaan. Erilaiset nuorten kerhot kokoontuvat viikoittain ja kesällä on leirejä niin lapsille, perheille kun rippikoululaisillekin. Nuorisotyö järjestää viikoittain säännöllistä harrastustoimintaa, mm. erilaisia kerhoja ja nuorteniltoja, sekä järjestään rovastikunnallisia, alueellisia ja valtakunnallisia nuoriso- ja gospels tapahtumia. Seurakunta toimii myös Partiolippukunta Vainion Vesojen taustayhteisönä. Diakoninen perhetyö täydentää seurakunnan ja kunnan palveluja. Diakoninen seurakunta ylläpitää kotikäyntityötä perheiden tukemiseksi. Se järjestää Äiti-/lapsi-, päihde- ja sopeutumisvalmennusleirit sekä kehitysvammaisten rippikoululeirit. Diakoniatyön puitteissa järjestetään hyväntekeväisyyslounaita, yhteisvastuukeräys, omaishoitajien hemmottelupäivät, mielen-terveyskuntoutujien retket ja eri kohderyhmien joulujuhlat.

Seurakunnalla tulevaisuuden suunnitelmiin kuuluu uuden nuortentilan muokkaaminen olemassa olevista tiloista, kiinteistöstrategian selvittyä.

8 LAPSI- JA PERHEKOHTAISEN LASTENSUOJELUTYÖN NYKYTILA

Lastensuojelun piirissä olevien lasten lukumäärä on Suomessa noussut 2000-luvulla, mihin on saattanut vaikuttaa sosiaalitoimen kyky kohdistaa paremmin lastensuojelun toimenpiteitä niitä tarvitseville lapsille. Lisäksi asiaan on voinut vaikuttaa muutokset kansalaisten ja viranomaisten aktiivisuudessa ilmoittaa sosiaaliviranomaiselle havainnoista, jotka liittyvät lapsen kehitystä ja huolenpitoa koskeviin puutteisiin. Lastensuojeluilmoitukset ja lastensuojelussa asiakkaana olevien lasten määrä on noussut myös Isossakyrössä viimeisten vuosien aikana, sijaishuollossa olevien lasten määrässä ei ole kuitenkaan tapahtunut muutosta. Lastensuojeluilmoituksia on tullut vuonna 2014 yhteensä 67 kpl, vuonna 2015 yhteensä 93 kpl ja vuonna 2016 yhteensä 90kpl. Ilmoitusten määrä on kasvanut vuosi vuodelta. Vertailun vuoksi vuonna 2010 ilmoituksia oli vain 14 kpl.

Sosiaalitoimesta on käyty vuosittain informoimassa mm. kouluja, terveydenhuoltoa ja päivähoitoa lastensuojelutyöstä. Tämä on osaltaan voinut vaikuttaa siihen, että kynnys huolen ilmaisuun on alentunut. Lisäksi monenlaiset yhteistyöpalaverit ovat edesauttaneet sitä, että alueella toimivat viranomaiset ovat tulleet tutuiksi toisilleen ja yhteistyö on tätä kautta lisääntynyt. Työntekijöiden pysyvyys on mahdollistanut myös sen, että yhteistyössä on päästy laajalla rintamalla eteenpäin.

Huolestuttavaa on, että sosiaalityöntekijän asiakasmäärät ovat liian suuret. Lapsiperheiden sosiaalityöntekijällä on vuonna 2017 n. 90 asiakasta vastuullaan, mikä on aivan liikaa yhdelle työntekijälle. Talentian suositusten mukaan yksi sosiaalityöntekijä voi vastata 40 lapsen asioista. Isossakyrössä lastensuojelun sosiaalityöntekijä tekee kokonaisvaltaista sosiaalityötä lapsiperheiden parissa. Isommissa kunnissa lastensuojelutyö on voitu pilkkoa pienempiin osiin. Isossakyrössä lapsiperheiden sosiaalityöntekijä vastaa sekä sosiaalihuoltolain mukaisesta, että lastensuojelulain mukaisesta sosiaalityöstä.

Perhetyöntekijällä on yleensä noin 9-12 perhettä asiakkaana Isossakyrössä. Lastensuojelun avohuollon tukitoimena on myös ostettu perhetyötä tilanteissa, jossa perheestä/lapsesta on niin suuri huoli että sijoitus voi tulla seuraavana kysymykseen tai kun lapsi/lapset ovat palanneet kotiin sijoituspaikasta. Oma perhetyö ei pysty vastaamaan tällaisissa tilanteissa palvelutarpeeseen suuren työajankäytön vuoksi ja usein kyseisissä tilanteissa tarvitaan kaksi työntekijää työskentelemään perheessä.

Isossakyrössä aloitti jo vuonna 2011 lastensuojelun moniammatillinen asiantuntijaryhmä sosiaalityöntekijän tukena. Moniammatillisen asiantuntijatyöryhmän tehtävänä on arvioida lapsen ja perheen asioita, erityisesti lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia, turvallisuutta ja tarpeen mukaista hoitoa ja huolenpitoa. Asiantuntijatyöryhmän työhön sisältyy työntekijöiden suullista konsultointia. Asiantuntijaryhmä voi tarvittaessa antaa myös lausuntoja päätöksenteon tueksi, erityisesti hallinto-oikeudelle ja korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Lausuntoja voidaan antaa myös lapsen sijoittamisesta erityisen huolenpidon yksikköön. Asiantuntijaryhmällä ei ole kuitenkaan päätösvaltaa, eikä sen lausunto sido sosiaalityöntekijää. Ryhmä kokoontuu kerran kuukaudessa tai joka toinen kuukausi tarpeen mukaan. Ryhmään kuuluu perusturvajohtaja, kouluterveydenhoitaja, nuorisokoulukuraattori, perhetyöntekijä, psykiatrinen sairaanhoitaja ja terveyskeskuspsykologi. Lisäksi ryhmässä ovat läsnä sosiaalityöntekijä ja heidän kutsumat muut viranomaiset, jotka liittyvät lapsen/nuoren tapaukseen esim. poliisi tai päivähoidon työntekijä.

9 HYVINVOINTISUUNNITELMAN VISIO JA STRATEGISET TAVOITTEET

9.1 Visio

Vuosien 2017- 2021 lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman lähtökohtana on seuraava visio:

Isokyrö on kunta, jossa huomioidaan lapset, nuoret ja lapsiperheet. Isossakyrössä korostetaan lasten ja nuorten hyvinvointia ja erityistä suojelua. Lapsia ja nuoria kuunnellaan heille suunnatuissa palveluissa ja annetaan heille vaikuttamismahdollisuus. Isokyröläisillä vanhemmilla on ensisijainen vastuu lasten ja nuorten kasvatuksesta ja kehityksestä ja eri palvelut tukevat vanhempia heidän kasvatustehtävässään. Isokyröläisistä lapsista ja nuorista kasvaa kuntalaisia, joilla on vahva itsetunto. Lapset ja nuoret kokevat Isonkyrön turvallisiksi kotikunnaksi ja haluavat tulevaisuudessakin asua omassa kotikunnassa, jossa palvelut toimivat.

9.2 Strategiset tavoitteet

1. Lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistäminen ja syrjäytymisen väheneminen yleisiin kasvuoloihin vaikuttamalla
2. Lasten ja nuorten osallisuuden ja yhteisöllisyyden vahvistaminen
3. Turvalliset kasvuolot
4. Palveluiden laadun vaikuttavuuden ja saatavuuden paraneminen

Strategisten tavoitteiden toteuduttua Isossakyrössä elää entistä paremmin voivia lapsia ja vanhempia, oppivia ja hyvinvoivia koululaisia, itsenäistyneitä ja yhteiskuntaan integroituneita nuoria aikuisia. Myös lasten ja nuorten palvelujärjestelmä on toimiva ja lapsilla ja nuorilla on vaikuttamismahdollisuus itseään koskevissa asioissa.

1.LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINNIN EDISTÄMINEN JA SYRJÄYTYMISEN VÄHENEMINEN YLEISIIN KASVUOLOIHIN VAIKUTTAMALLA

Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Vastuutaho
Lapsivaikutuksen huomioonottaminen kaikessa kunnan päätöksenteossa	1.Nuoret näkyvässä roolissa päätöksenteossa 2. Päätösten vaikutusten arviointi	*Nuorten aloitteiden määrä *Lapsia ja nuoria koskevat päätökset *Nuorisovaltuustonkokoontumiset	Luottamusmiehet Viranhaltijat Hyvinvointipalvelut
Nuorisotyöttömyyden vähentäminen ja jatkokoulutusmahdollisuuksien turvaaminen peruskoulun jälkeen	1. Kesätyöllistämiseen panostaminen 2. Peruskoulun ja toisen asteen koulutuksen välisen nivelvaiheen yhteistyön vahvistaminen 3. Etsivän nuorisotyön jatkuminen 4. Työpaja Arpeetin toiminnan jatkuminen ja sen tiivis yhteistyö etsivän nuorisotyön sekä perusturvan kanssa	*Työllistämiseen varatun määrärahan seuraaminen suhteessa kesätyöhakemusten määrään *Pidetyt nivelpalaverit *Etsivän nuorisotyön valtionavun hakeminen vuosittain *Työpaja Arpeetin tilastot *Nuorisotyöttömien ja toimeentulotukea saavien osuus 18-24-vuotiaasta työvoimasta	Hallintopalvelut Sivistyspalvelut Hyvinvointipalvelut Perusturva
Harrastetilojen hyvä taso ja riittävät puitteet	1. Huolehditaan harrastetilojen kunnossapidosta 2. Seurataan harrastetilojen käyttöä, kysyntää ja tarpeita	*Huoltosuunnitelmat ja niiden toteutuminen *Tilastot tilojen käytöstä	Tekniset palvelut Hyvinvointipalvelut

Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Vastuutaho
Lasten ja nuorten terveydentilan paraneminen	1. Neuvola ja koulu-terveydenhuolto-tarkastuksien toteutuminen asetuksen mukaisesti 2. Lasten ja nuorten terveyskäyttämiseen vaikuttaminen, ehkäisy ja varhainen puuttuminen 3. Lasten ja nuorten mielenterveysongelmiin puuttuminen, koulupsykologin saaminen 4. Lastensuojeluilmoituskäytännön tekeminen tutuksi kaikille viranomaisille 5. Tupakoinnin ehkäisemiseen ja lopettamiseen tähtäävät tukitoimet 6. Lasten ja nuorten päihdekäytön vähentäminen	*Lastensuojelurekisteri *Lastensuojeluilmoitukset *Kouluterveydenhuoltokysely *Poliisin antamien sakkojen määrät	Perusturva Terveysterveys- huolto Sivistyspalvelut Hyvinvointi- palvelut
Varhaisen tuen lisääminen	1. Tuetaan järjestöjen lapsille, nuorille ja lapsiperheille suunnattua ennaltaehkäisevää työtä 2. Päivähoidon, koulun ja kodin yhteistyön vahvistaminen 3. Lasten ja nuorten palveluketjun saumattomuuden varmistaminen 4. Oppimisvaikeuksien ennaltaehkäisy 5. Moniammatillisen yhteistyön kehittäminen	* Järjestöille varattu avustusmäärä *Vanhempainiltojen ja –varttien määrä *Asiakaspalautteet *Kolmiportainen tuki *Tiedonsiirron sujuvuus - neuvola-pvähoito-koulu *Lukiolaisten lukiseulat *Osa-aikaista erityisopetusta saavien peruskoululaisten osuus *Yhteistyöpalaverit	Luottamus- miehet Hyvinvointi- palvelut Sivistyspalvelut Perusturva Terveysterveys- huolto

2. LASTEN JA NUORTEN OSALLISUUDEN JA YHTEISÖLLISYYDEN VAHVISTA-MINEN

Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Vastuutaho
Lapset ja nuoret osallistuvat heitä koskevien asioiden ja palveluiden suunnitteluun	1. Palvelu- ja asiakas-suunnitelmiin kirjataan lasten ja nuorten oma mielipide 2. Lapsille ja nuorille suunnatut mielipidekyselyt heitä koskevista palveluista 3. Vahvistetaan toimintamalleja, joissa lapset ja nuoret pääsevät paremmin osallisiksi heitä koskeviin asioihin 4. Nuorisovaltuuston toiminnan tukeminen 5. Tietoisuuden lisääminen nuorisopalveluista	*Palvelusuunnitelmat *Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma *Kouluterveydenhuoltokysely *Koko kuntaa koskeva kysely *Tehdyt toimintamallit *Nuorisovaltuuston kokoon-tumis- ja toimintamäärät	Perusturva Sivistyspalvelut Hyvinvointi-palvelut Monialainen työryhmä
Lasten ja nuorten vaikuttamismahdollisuuksien lisääminen	1. Lasten ja nuorten tiedottaminen 2. Nuortenideat.fi – palvelun ja muiden aloitekanavien markkinointi ja kehittäminen 3. Nuorisovaltuuston toiminnan tukeminen 4. Oppilas- ja opiskelijakuntatoiminnan kehittäminen	*Lapsille ja nuorille osoitetut kyselyt *Eri aloitekanavien kautta tulleet aloitteet ja yhteyden-otot *Nuorisovaltuuston kokoon-tumis- ja toimintamäärät *Oppilas- ja opiskelijakuntien kokoontumiset	Hyvinvointi-palvelut Sivistyspalvelut

3. TURVALLISET KASVUOLOT

Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Vastuutaho
Vanhemmuuden ja vanhempien osallisuuden vahvistuminen	1. Perhevalmennuksen kehittäminen 2. Vahvistetaan toimintamalleja, joiden avulla vanhemmat ovat mukana perheen asioiden suunnittelussa ja arvioinnissa	*Perhevalmennukseen osallistuvien isokyröläisten määrä	Perusturva Terveysterveysto Sivistyspalvelut
Lasten ja nuorten turvallisuuden lisääminen.	1. Koulukiusaamisen vähentäminen 2. Tukioppilas ja toiminnan kehittäminen 3. Tarjotaan tukea nuorten harrastustoimintaan 4. Päiväkotien ja koulujen ympäristöt ja toimintakulttuurit ovat terveystä edistäviä 5. Päiväkotien ja koulujen tapaturmia seurataan ja tehdään ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä 6. Leikkikentät ja pihalueet ovat kunnossa	*Kiusaamista ehkäisevät toimenpiteet eri kouluissa *Tukioppilastoiminnan toimintakertomus *Nuoriso- ja liikuntapalveluiden tapahtumat ja avustukset *Opetus- ja varhaiskasvatussuunnitelmat *Turvallisuussuunnitelmat *Riskikartoitukset *Huollot ja korjaukset	Sivistyspalvelut Perusturva Hyvinvointipalvelut Tekniset palvelut

Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Vastuutaho
Lasten ja nuorten rikoksenteon ja keskinäisen väkivallan vähentäminen. Perheväkivallan ehkäiseminen	1. Koulukiusaamisen vähentäminen 2. Sovitaan, miten ja milloin lasten yhteydenottoista ilmoitetaan muille viranomaisille 3. Lähisuhde- ja perheväkivallan ehkäisyohjelma päivitetään 4. Uskalla sanoa ei päihteille ja väkivallalle	*Kiusaamista ehkäisevät toimenpiteet eri kouluissa *Lastensuojeluilmoitusrekisteri *Lähisuhde- ja perheväkivallan ehkäisyohjelman päivittämisen tila *Tilastot päihteiden käytöstä	Sivistyspalvelut Perusturva Hyvinvointipalvelut
Nuorten liikennekäyttäytymisen parantaminen	1. Liikenneturvallisuus huomioidaan varhaiskasvatuksessa ja opetuksessa	Poliisin tilastot	Sivistyspalvelut

4. PALVELUIDEN LAADUN VAIKUTTAVUUDEN JA SAATAVUUDEN PARANEMINEN

Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Vastuutaho
Lasten ja nuorten palvelukokemuksista on saatavissa tietoa	1. Palautejärjestelmien kehittäminen	*kyselyt *saadut palautteet	Kaikki hallintokunnat
Lapsi- ja perhekohtaisen lastensuojelun painopiste avohuollossa	1. Lastensuojelun palveluja ja käytäntöjä kehitetään 2. Lastensuojelutarpeen selvitykset tehdään lainmukaisesti	*vuosittaiset kustannukset avo- ja sijaishuollon osalta *määräaikojen seuranta *avohuollon asiakasmäärät *avohuollon tukitoimien piirissä 0-17v. ja 18-20v. osuus vastaavanikäisestä väestöstä	Perusturva
Palvelutarpeen synnyttyä ohjaututaan oikean palvelun piiriin	1. Eri viranomaisten tietoisuutta palvelukonaisuuksista parannetaan 2. Hallintomenettelylain neuvontavelvollisuus toteutuu	* yhteistyöpalaverit *konsultoinnit *asiakaspalautteet	Kaikki hallintokunnat
Lasten ja nuorten palvelut ovat saatavilla	1. Palveluista tiedotetaan 2. Palvelut ovat lähellä asiakasta	*asiakaspalautteet *ajantasaiset kunnan nettisivut ja muu tiedotus	Kaikki hallintokunnat Kunnanhallitus ja valtuusto sekä lautakunnat
Lasten ja nuorten palvelut ovat asiakaslähtöisiä	1. Lapset ja nuoret saavat tarvitsemansa ja haluamansa palvelut 2. Palveluissa on riittävät resurssit	*asiakaspalautteet *pätevät työntekijät *työntekijöitä oikeassa suhteessa asiakasmäärään *resursseja toimitaan riittävästi	Kaikki hallintokunnat Kunnanhallitus ja valtuusto sekä lautakunnat

10 SUUNNITELMAN PÄÄTÖKSENTEKO JA SEURANTA

Lastensuojelulain 12 §:n mukaan suunnitelma hyväksytään kunnanvaltuustossa ja tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa. Lisäksi suunnitelma on otettava huomioon talousarviota ja taloussuunnitelmaa laadittaessa.

Lasten- ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaluonnoksesta pyydetään lausunnot nuorisovaltuustolta, sivistyslautakunnalta, tekniseltä lautakunnalta sekä perusterveydenhuollon palveluista vastaavalta perusturvalautakunnalta. Lausuntokierroksen jälkeen hyvinvointilautakunta käsittelee hyvinvointisuunnitelman kokouksessaan ja tämän jälkeen suunnitelma etenee kunnanhallitukselle ja kunnanvaltuustolle käsiteltäväksi ja hyväksyttäväksi. Kunnanvaltuustolle esitetään myös, että se nimeää hyvinvointisuunnitelman valmistelleeseen Isonkyrön nuorisotyön monialaiseen työryhmään kunnanvaltuuston edustajan.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman laatinut työryhmä vastaa suunnitelman seurannasta ja raportoinnista päättäjille. Raportointi tehdään vuosittain siten, että suunnitelman toteutuminen voidaan ottaa huomioon seuraavan vuoden talousarviota käsiteltäessä. Raportoinnissa kiinnitetään erityistä huomiota siihen, miten suunnitelmaan sisältyneet tavoitteet ja toimenpiteet ovat toteutuneet. Lisäksi analysoidaan sitä, mikä on ollut esteenä sille, jos tavoitteet ja toimenpiteet eivät ole toteutuneet suunnitelman mukaisesti. Ryhmä koontuu 1-2 kertaa vuodessa.

LÄHTEET

Kouluterveyskysely (THL) alakoululaisille ja yläkoululaisille 2017

Kouluterveyskysely (THL) lukion 1. ja 2. opiskelijoille 2016

SOTKANet indikaattoripankki

Työ- ja elinkeinotoimisto (TE-toimisto)

Terveyden – ja hyvinvoinninlaitos THL

Tilastokeskus